

Miljøgodkendelse

Udvidelse af kvægproduktion

Ølufvad Hovedvej 31, 6715 Esbjerg N

7.2.2017

Teknik & Miljø
Esbjerg Kommune

ESBJERG KOMMUNE

Natur & Vandmiljø

Torvegade 74

6700 Esbjerg

Telefon: 7616 1616

E-mail: miljo@esbjergkommune.dk

Web: www.esbjergkommune.dk

Sag nr.: 13/4793

Sagsansvarlig: Anli

Copyright: Alle kort og luftfoto: copyright DDO ®, ©COWI

Indholdsfortegnelse

INDLEDNING	4
GODKENDELSE TIL UDVIDELSE OG DRIFT AF HUSDYRPRODUKTION	5
EJENDOMS- OG BEDRIFTSOPLYSNINGER	5
FORUDSÆTNINGER OG VILKÅR.....	5
Vilkår for husdyrbrugets anlæg.....	6
Vilkår for husdyrbrugets udbringningsarealer	9
Generelle vilkår	10
RETSBESKYTTELSE OG REVURDERING.....	11
MEDDELELSESPLIGT – ANLÆG OG AREALER.....	11
ØVRIGE FORHOLD	12
OFFENTLIGGØRELSE.....	12
KLAGEVEJLEDNING	12
MILJØTEKNISK BESKRIVELSE OG VURDERING	14
INDLEDNING	14
BESKRIVELSE OG VURDERING AF ANSØGNINGEN	14
Husdyrbrugets beliggenhed.....	14
Dyreholdets størrelse	16
Driftsbygninger.....	17
Foder	19
Gødningsproduktion	20
Udbringningsarealer	20
Energi- og vandforbrug.....	22
Råvarer og hjælpestoffer	23
Affald	23
Spildevand/restvand	23
HUSDYRBRUGETS PÅVIRKNINGER AF OMGIVELSERNE – LUGT, STØJ, MM.	24
Lugt	24
Støj og transport	26
Støv, fluer og skadedyr	29
Lys.....	29
Driftsforstyrrelser og uheld	30
Landskab og kulturmiljø.....	31
HUSDYRBRUGETS PÅVIRKNINGER AF OMGIVELSERNE – NATURMÆSSIGE FORHOLD.	31
Ammoniakupåvirkning af naturområder.....	31
Nitrat til overfladevand – marine områder, vandløb og søer	39
Fosfor til overfladevand – marine områder, vandløb og søer.....	43
Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV arter)	48
Nitrat til grundvand - nitratfølsomme vandindvindingsområder.....	49
BEDST TILGÆNGELIGE TEKNIK (BAT).....	49
OPHØR	55
ALTERNATIVE MULIGHEDER	55
HØRING	55
SAMLET VURDERING	55
BILAG 1	57
BILAG 2	58
BILAG 3	64

Indledning

Miljøgodkendelsen fastlægger de vilkår, der skal gælde for en udvidelse af husdyrproduktionen på Ølufvad Hovedvej 31, 6715 Esbjerg N i Esbjerg Kommune. Vilkårene sikrer, at udvidelse og drift af husdyrbruget kan ske uden at påvirke miljøet væsentligt.

Miljøet skal i denne sammenhæng forstås som omgivelserne i bred forstand, herunder befolkning, flora og fauna, vandmiljø, landskab og kulturhistorie samt ressourceforbrug.

Esbjerg Kommune har udarbejdet en miljøteknisk beskrivelse og vurdering af det ansøgte projekt. Denne danner baggrund for afgørelsen om miljøgodkendelse, herunder de stillede vilkår.

Ansøgningen om miljøgodkendelse har været offentliggjort på Esbjerg Kommunes hjemmeside den 20. oktober 2016 til 4. november 2016.

Offentligheden har hermed haft mulighed for at komme med forslag og bemærkninger til projektet, samt anmode om at få tilsendt udkast til afgørelse når denne foreligger. Kommunen har i forbindelse med annonceringen ikke modtaget bemærkninger til projektet.

Forslaget til miljøgodkendelse har været i offentlig høring i perioden fra den 14. december 2016 til den 1. februar 2017. Kommunen har i forbindelse med høringen ikke modtaget bemærkninger til projektet.

Godkendelse til udvidelse og drift af husdyrproduktion

Esbjerg Kommune har afgjort, at kvægbruget på Ølufvad Hovedvej 31, 6715 Esbjerg N kan udvides som ansøgt.

Godkendelsen omfatter

- En udvidelse af dyreholdet fra 164 malkekøer, 35 småkalve (0-6 mdr.), 129 opdræt (6-27 mdr.) og 82 tyrekalve (40-60 kg) til 210 malkekøer, 112 opdræt (6-24 mdr.), 70 småkalve (0-6 mdr.), 100 tyrekalve (40-60 kg), 2 heste (300-500 kg) og 2 heste (500-700 kg). Dette svarer til en udvidelse fra 302,6 dyreenheder til 370,3 dyreenheder.

Godkendelsen meddeles efter § 12 stk. 2 i lovbekendtgørelse nr. 442 af 13. maj 2016 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, idet Esbjerg Kommune vurderer at:

- Der er truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik,
- Husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne, samt
- Udvidelse og drift af husdyrbruget ikke medfører væsentlige virkninger på miljøet

Godkendelsen omfatter samtlige landbrugsmæssige aktiviteter på ejendommen, herunder drift af husdyrbrugets anlæg samt udspretningsarealer.

Der er nærmere redegjort for de vurderinger der ligger til grund for afgørelsen i vedlagte miljøtekniske beskrivelse og vurdering.

Ejendoms- og bedriftsoplysninger

Godkendelsen gives til husdyrbruget beliggende Ølufvad Hovedvej 31, 6715 Esbjerg N, matrikel nr. 13 Ølufgård. Ejendomsnummeret er 5610189862. Bedriftens CVR nr. er 12253281 og CHR nr. er 46438. Husdyrbruget ejes og drives af Per Nørholm Jensen, Ølufvad Hovedvej 31, 6715 Esbjerg N.

Forudsætninger og vilkår

Esbjerg Kommune forudsætter, at projektet gennemføres og drives som beskrevet i ansøgningen, skema nr. 91422. Godkendelsen meddeles på vilkår, der sikrer at kravene i § 27 og § 29 i lov om miljøgodkendelse, mv. af husdyrbrug opfyldes.

Der stilles følgende vilkår til hhv. husdyrbrugets anlæg, husdyrbrugets arealer, samt generelle vilkår for husdyrbruget.

Vilkår for husdyrbrugets anlæg

Husdyrproduktion

1. Husdyrholdet skal være sammensat og staldindretningen udført som beskrevet nedenfor:

	Antal årsdyr	Antal producerede dyr	DE
Malkeko (10.500 kg EKM), tung race, Sengestald med fast gulv	190		268,50
Malkeko (10.500 kg EKM), tung race, Dybstrøelse (hele arealet)	20		28,26
Kvier/stude tung race (6-24 mdr.), Dybstrøelse (hele arealet)	8		4,71
Kvier/stude tung race (6-24 mdr.), Sengestald med fast gulv	74		33,47
Kvier/stude tung race (6-24 mdr.), Spaltegulvsbokse	30		13,57
Småkalve tung race (0-6 mdr.) Dybstrøelse (hele arealet)	70		18,92
Tyrekalve tung race (40-60 kg), Dybstrøelse (hele arealet)		100	1,31
Voksen årshest (300-500 kg)	2		0,69
Voksen årshest (500-700 kg)	2		0,87
I alt			370,3

2. Antallet af dyreenheder må variere med 10 % i løbet af planåret (1. august til 1. august). Dog må det maksimale dyrehold beregnet som et gennemsnit i perioden 1. august til 31. juli ikke overstige 370,3 dyreenheder.
3. Antallet af dyr indenfor hver dyrekategori må maksimalt variere med 10 %. Den naturlige variation må dog ikke have karakter af permanente ændringer.
4. Hvis mælkeydelsen falder til et lavere niveau, kan dette antal DE ikke omlægges til forøget dyrehold. Der skal ved miljøtilsyn kunne forevises dokumentation for mælkeydelsen.
5. Såfremt at mælkeydelsen overstiger 10.500 kg EKM:
 - a. Skal der ske en tilsvarende reduktion i antallet af malkekøer, kvier eller kalve, så antallet af DE ikke overskrider 368,7 DE, **eller**
 - b. Skal ejer anmelde og Esbjerg Kommune godkende en forøgelse af harmoniarealet **og/eller**
 - c. Skal der ske en afsætning af de ekstra DE husdyrgødning. Modtager af husdyrgødningen skal først godkendes af Esbjerg Kommune for at kunne modtage husdyrgødningen.

Indretning og drift

6. Ændringer i ejerforhold, eller hvem der er ansvarlig for husdyrbruget, skal meddeles Esbjerg Kommune.
7. Husdyrbruget og dens omgivelser skal renholdes så det ikke giver anledning til gener for omgivelserne.

Husdyrgødning og ensilage

8. Overpumpning af gylle fra gyllebeholder til gyllevogn og lign skal foregå under opsyn, således at spild undgås, og der tages størst muligt hensyn til omgivelserne.

Energi- og vandforbrug

9. Der skal foretages en årlig registrering af vand- og energiforbrug tilknyttet husdyrproduktionen. Registreringen gemmes i minimum 5 år og skal kunne forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.
10. Mælkekøleanlægget kontrolleres mindst 1 gang pr. år af servicefirma. Anlægget serviceres og justeres i henhold til producentens beskrivelse af optimal drift. Dokumentation for udført service, skal kunne forevises ved miljøtilsyn.

Råvarer og hjælpestoffer

11. Ved håndtering af brændstof, smøremidler og kemikalier må der ikke opstå spild med deraf følgende risiko for forurening af jord og grundvand.
12. Tankning af diesel skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund således at spild kan opsamles, og der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
13. Opbevaring af olier og kemikalier skal ske i overensstemmelse med Esbjerg Kommunes forskrift for opbevaring af olie- og kemikalier.

Affald

14. Opbevaring af erhvervsaffald, herunder olie- og kemikalieaffald skal ske i overensstemmelse med Esbjerg Kommunes Regulativ for erhvervsaffald.
15. Bortskaffelse af olie- og kemikalieaffald og øvrigt affald skal ske i overensstemmelse med Esbjerg Kommunes til enhver tid gældende regulativer.

Ammoniakfordampning

16. I kostalden skal der i gangarealet være installeret skraber så det sikres, at gødning og urin hurtigt fjernes fra det faste gulv og ledes til gødningskanalerne. Spalteskraberne skal rengøres med et interval på minimum hver 2. time. Tværgange som ikke skrubes automatisk skal hver dag rengøres manuelt 2-3 gange. Skraberens skal være forsynet med timer.
17. Logbog, servicefaktura eller lignende der dokumenterer, at skraberne er i drift og vedligeholdes, skal opbevares på husdyrbruget i mindst 5 år og skal kunne forevises ved miljøtilsyn på ejendommen. Enhver form for driftsstop skal noteres i logbogen med angivelse af årsag og varighed.

Spildevand

18. Drikkevandssystemet skal drives og vedligeholdes således at unødigt spild undgås i videst muligt omfang.

Lugt

19. Husdyrbrugets drift må ikke give anledning til lugtgener som af tilsynsmyndigheden vurderes at være væsentlige for området.
20. Den godkendte husdyrproduktion skal foretages jævnt fordelt over året.

Støj

21. Den eksterne støjbelastning fra landbrugsdriften på ejendommens bygningsparcel, herunder fra stalden og gyllebeholder, må i intet punkt-målt på nærmeste nabobeboelse med tilhørende arealer i tilknytning til boligen - overstige nedenstående værdier. De angivne værdier for støjbelastningen er de ækvivalente, korrigerede lydniveauer i dB(A).

	Tidsrum	max. lydniveau
Mandag - fredag	kl. 07.00 - 18.00	55 dB(A)
	kl. 18.00 - 22.00	45 dB(A)
	kl. 22.00 - 07.00	40 dB(A)
Lørdag	kl. 07.00 - 14.00	55 dB(A)
	kl. 14.00 - 22.00	45 dB(A)
	kl. 22.00 - 07.00	40 dB(A)
Søn- og helligdage	kl. 07.00 - 22.00	45 dB(A)
	kl. 22.00 - 07.00	40 dB(A)

Maksimalværdien af støjniveauet om natten (kl. 22.00 - 07.00) må ikke overstige 55 dB (A) i ethvert punkt på opholdsarealer ved boliger i det åbne land.

22. Hvis kommunen finder det nødvendigt, skal ejer for egen regning lade udføre støjmålinger og/eller -beregninger af støjen fra husdyrbruget for at dokumentere, at støjgrænserne i ovennævnte vilkår er overholdt. Hvis grænserne konstateres overholdt, kan der højst pålægges ejer at få foretaget én støjmåling og eller -beregning om året. Målingerne/beregningerne skal udføres og rapporteres som "Miljømåling - ekstern støj" af en enhed, som er optaget på Miljøstyrelsens liste over godkendte laboratorier. Virksomhedens støj skal dokumenteres ved måling eller efter gældende vejledninger fra Miljøstyrelsen, pt. Nr. 6/1984 om Måling af ekstern støj og nr. 5/1993 om Beregning af ekstern støj fra virksomheder. Målingerne/beregningerne skal foretages på/for de mest støjbelastede områder udenfor virksomhedens grund og under de mest støjbelastede driftsforhold - eller efter anden aftale med kommunen."

Støv

23. Driften af husdyrbrugets anlæg må ikke medføre væsentlige støvgener udenfor ejendommens eget areal.

Skadedyr

24. Opbevaring af foder skal ske på sådan en måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter mv.).

25. Der skal overalt på ejendommen udføres effektiv flue- og skadedyrsbekæmpelse i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi.

Lys

26. For at undgå lysgener skal lyset slukkes når det ikke er påkrævet for produktionen eller af dyrevelfærdsmæssige årsager.
27. Lyset i staldbygningerne skal i tidsrummet 00:00-05:00 slukkes eller sænkes til 25 lux.

Vilkår for husdyrbrugets udbringningsarealer

Arealer

28. Der må kun udbringes husdyrgødning på de arealer der fremgår af kort 3 og arealtabellen i ansøgningen.
29. Indenfor planperioden må bedriftens arealer maksimalt tilføres 315,3 dyreenheder i kvæggødning og 1,6 dyreenheder i hestegødning pr. år, svarende til i alt 326,8 DE/år.
30. Hvis tilførslen af husdyrgødning til bedriftens arealer ændres (anden dyretype eller fordeling) skal der kunne forevises dokumentation for, at indholdet af næringsstoffer i den udbragte mængde husdyrgødning maksimalt indeholder 35.098 kg Total-N og 5.327 kg Total-P og at den udbragte mængde husdyrgødning maksimalt svarer til 316,8 DE/år.

Beregningen af kg N og kg P skal ske efter de til enhver tid gældende normaltal for indholdet af kvælstof og fosfor i husdyrgødningen.

31. Der skal ved fuld produktion afsættes minimum 48,8 DE til aftalearealer som ansøgt eller til biogasanlæg, fællesanlæg, forarbejdningsanlæg eller forbrændingsanlæg.
32. Der må ikke tilføres anden organisk gødning til bedriftens arealer. Dog kan der, hvis miljøgodkendelsen ikke er fuldt udnyttet, suppleres med anden organisk gødning under forudsætning af,
- at kvælstoftabet fra markerne ved anvendelse af anden organiske gødning ikke overstiger det kvælstoftab, der vil være ved den godkendte drift.
 - at den udbragte mængde fosfor ved anvendelse af anden organisk gødning, ikke overstiger den udbragte mængde fosfor ved den godkendte drift.
 - at reglerne i den til enhver tid gældende bekendtgørelse om anvendelse af affaldsprodukter til jordbrugsformål er overholdt.
- Der skal indsendes dokumentation herfor i forbindelse med anvendelsen af anden organisk gødning.

Sædskifte

33. Husdyrbrugets sædskifte skal tilrettelægges så betingelserne i Husdyrgødningsbekendtgørelsens¹ bilag 3 til stadighed overholdes. Der skal ved miljøtilsyn kunne forevises mark- og gødningsplaner som dokumentation for at vilkåret er opfyldt.

Ammoniakfordampning

34. Mark 32-0 og 34-0 må afgræsses med op til 1,0 DE/ha/år.
35. Det nye § 3-areal må afgræsses med op til 0,7 DE/ha/år.
36. Der må ikke ske tilskuds fodring på markerne 32-0 og 34-0 samt det nye § 3-areal. Sker der samgræsning med omkringliggende marker, må der ikke tilskuds fodres indenfor 15 meter fra de beskyttede naturarealer.

Nitrat til overfladevand

37. På bedriftsniveau skal der etableres 9 % ekstra efterafgrøder ud over de lov-mæssige krav (så andelen af roer, græs og græsefterafgrøder pt. udgør 79 % af harmoniarealet (70% + 9 %)). Alle efterafgrøder skal følge de samme regler som gælder for de lovpligtige efterafgrøder. For alle 79 % gælder NaturErhvervsstyrelsens betingelser for anvendelse af 2,3 DE/ha, bl.a.: at græs og græsefterafgrøder ikke må opløjes før efter 1. marts samt at græsarealer, der skal opløjes det følgende forår ikke må tilføres husdyrgødning i perioden 31. august til 1. marts.

Generelle vilkår

Egenkontrol

38. Husdyrbruget skal føre registreringer over den til enhver tid gældende husdyrproduktion på ejendommen. Registreringerne kan bestå af gødningsregnskaber, slagterifregninger eller lign. Denne registrering skal ved miljøtilsynets besøg på husdyrbruget kunne forevises som dokumentation for godkendelsens bestemmelse om husdyrholdets størrelse (vilkår 1).

Uheld

39. Der skal udarbejdes en beredskabsplan som fastlægger, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan medføre påvirkning af omgivelserne. Beredskabsplanen skal revideres årligt og skal kunne forevises ved miljøtilsyn på ejendommen. Planen skal være tilgængelig og synlig for ejendommens ansatte og andre, der arbejder på bedriften.

Beredskabsplanen skal som minimum indeholde:

- Procedurer, som beskriver relevante tiltag med henblik på "at stoppe uheldet" og begrænse udbredelsen.
- Oplysninger om hvilke eksterne/interne personer og myndigheder, der skal alarmeres og hvordan.
- Kortbilag over bedriften med angivelse af miljøfarlige stoffer, afløbs- og drænsystemer og vandløb mm.

¹ Bekendtgørelse nr. 1324 af 15.11.2016 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.

- En opgørelse over materiel der er tilgængeligt på husdyrbruget, eller som kan skaffes med kort varsel, der kan anvendes i forbindelse med afhjælpning, inddæmning og opsamling af spild/lækage, som kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø.

Ophør

40. Ved ophør af bedriften skal produktionsanlæg, husdyrgødnings- og foderopbevaringsanlæg tømmes og rengøres grundigt. Al miljøfarligt affald skal bortskaffes for egen regning efter den til enhver tid gældende lovgivning.

Krav til udnyttelse af godkendelse

41. Vilkårene i miljøgodkendelsen skal, hvis ikke andet er anført, være opfyldt fra det tidspunkt, hvor udnyttelse af godkendelsen påbegyndes.
42. Godkendelsen bortfalder såfremt den ikke er udnyttet inden 2 år fra meddelelse. Det betyder, at udvidelsen skal være påbegyndt inden 2 år fra godkendelsens meddelelse.
43. Hvis en del af godkendelsen ikke har været udnyttet i 3 på hinanden følgende år, bortfalder den del af godkendelsen, der ikke har været udnyttet de seneste 3 år, jf. dog vilkår 42.

Retsbeskyttelse og revurdering

Med denne miljøgodkendelse følger 8 års retsbeskyttelse.

Vilkårene kan dog til enhver tid ændres efter reglerne i Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 40 stk. 2, hvis der er væsentlige ændringer i bedst tilgængelige teknik, der er fremkommet nye oplysninger om forureningens skadelige virkning, hvis forureningen medfører skadevirkninger, der ikke kunne forudses ved godkendelsens meddelelse, eller hvis forureningen i øvrigt går ud over det, som blev lagt til grund ved revurderingen.

Husdyrbrugets miljøgodkendelse skal regelmæssigt og mindst hvert 10. år tages op til revurdering jf. § 40 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug. Den første regelmæssige revurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år. Det er planlagt at foretage første revurdering i 2025.

Meddelelesespligt – anlæg og arealer

Kommunens godkendelse gælder for det konkrete projekt. Husdyrbruget må ikke udvides eller ændres bygnings- eller driftsmæssigt på en måde der indebærer forøget forurening før udvidelsen eller ændringen er godkendt i henhold til lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Hvis der sker ændringer i grundlaget for kommunens vurdering, skal der indsendes en ny ansøgning til kommunen. Dette gælder for eksempel ændringer i forhold til det ansøgte dyrehold, staldanlæg og udbringingsarealer. Esbjerg Kommune skal have lejlighed til at vurdere, hvorvidt udvidelsen/ændringen kræver en ny godkendelse eller om udvidelsen/ændringen kan ske indenfor rammerne af denne godkendelse.

Ændringer af udbringningsarealet for den kommende planperiode skal anmeldes til kommunen, senest 1. august jf. §§ 25 og 26 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug. Kommunen vurderer hvorvidt de nye arealer er mere sårbare. Kommunens tilkendegivelse gives inden 1. oktober, hvorefter anmeldelsen evt. kan trækkes tilbage, eller der kan fremsendes en ny. En ny anmeldelse skal i givet fald være kommunen i hænde senest 15. oktober. Hvis kommunen har indsigelser imod de nye arealer meddeles det inden 31. december.

Øvrige forhold

Afgørelsen omfatter alene forholdet til lovbekendtgørelse nr. 442 af 13. maj 2016 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Øvrige relevante tilladelser og godkendelser skal indhentes særskilt.

Der er ikke taget stilling til udledningen af tag- og overfladevand fra eksisterende byggeri. Der kan såfremt det viser sig nødvendigt pga. hydraulisk overbelastning af vandløbet, blive meddelt påbud om afhjælpende foranstaltninger.

Husdyrbruget skal til enhver tid leve op til de gældende regler i love og bekendtgørelser, uanset at de nævnte krav og regler kan være en skærpelse af denne godkendelses vilkår.

Driften af § 3-beskyttede arealer må ikke ændres eller intensiveres i forhold til hvordan driften var før 1992. Dette betyder blandt andet, at arealerne ikke må gødes hyppigere eller få mere gødning, end tilfældet har været før 1992.

Offentliggørelse

Afgørelsen annonceres den 13. februar 2017 på Miljø- og Fødevareministeriets Digital MiljøAdministration (www.dma.mst.dk).

Klagevejledning

Afgørelsen kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. husdyrlovens § 76 stk. 1. Klageberettigede er ansøgeren, Miljøministeren, Sundhedsstyrelsen, enhver der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald, samt foreninger og organisationer i det omfang de har klageret, jf. husdyrlovens §§ 84, 85, 86 og 87.

En klage skal indgives via Klageportalen. På Miljø- og Fødevareklagenævnets forside, www.nmkn.dk, findes et link til Klageportalen. Klageportalen ligger på www.borger.dk og på www.virk.dk, som man logger sig på, f.eks. med NEM-ID.

Klagen sendes automatisk via Klageportalen til Esbjerg Kommune. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Esbjerg Kommune i Klageportalen. Klagefristen udløber den 13. marts 2017 kl. 23:59.

Afgørelsen kan desuden indbringes til prøvelse hos domstolene inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt, jf. husdyrlovens § 90.

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der indsendes uden om Klageportalen, med mindre der er særlige grunde til det. Hvis man ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal man sende en begrundet anmodning til Esbjerg Kommune. Anmodningen sendes så vidt muligt elektronisk til

miljo@esbjergkommune.dk eller pr. brev til Esbjerg Kommune, Natur- og Vandmiljø, Torvegade 74, 6700 Esbjerg. Esbjerg Kommune sender herefter anmodningen videre til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om hvorvidt anmodningen kan imødekommes.

Når man klager opkræves et gebyr på kr. 500. Gebyret betales med betalingskort i Klageportalen og tilbagebetales hvis:

1. Klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
2. Klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
3. Klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence.

Udnyttelse af godkendelsen

Ifølge husdyrloven har en klage over miljøgodkendelsen som udgangspunkt ikke opsættende virkning. Det betyder, at miljøgodkendelsen kan udnyttes uanset eventuelle klager, men dette begrænser dog ikke Miljø- og Fødevareklagenævnets mulighed for at ændre eller ophæve Esbjerg Kommunes afgørelse. Det vil være Miljø- og Fødevareklagenævnet, som kan oplyse om hvorvidt en klage har opsættende virkning.

Miljøteknisk beskrivelse og vurdering

Indledning

Husdyrbruget på Ølufvad Hovedvej 31, 6715 Esbjerg N har søgt om at udvide dyreholdet. Denne miljøtekniske beskrivelse og vurdering af det ansøgte projekt, danner baggrund for miljøgodkendelsen og indeholder en vurdering af de miljøpåvirkninger, som udvidelse og drift af husdyrbruget giver anledning til.

Miljø skal i denne sammenhæng forstås som omgivelserne i bred forstand, herunder befolkning, flora og fauna, vandmiljø, landskab og kulturhistorie samt ressourcforbrug

Vurderingerne er foretaget med udgangspunkt i de beskyttelsesniveauer og retningslinjer, der er i husdyrloven og tilhørende bekendtgørelse og vejledning². Påvirkningen af omgivelserne er beskrevet og vurderet dels i forhold til de anlægsnære påvirkninger (lugt, støj mm), dels i forhold til de naturmæssige forhold (natur, vandmiljø mm.).

Høring i en anden kommune

Da en række af husdyrbrugets udspretningsarealer (mark nr. 40-0, 40-1, 42-0, 44-1, 45-0, 48-0) er beliggende i Varde Kommune, er der foretaget en høring af Varde Kommune. Det fulde høringssvar kan ses i bilag 2.

Varde Kommune har foretaget en nærmere vurdering af arealernes beliggenhed i forhold til sårbare områder hvilket fremgår af afsnittene under "Projektets påvirkninger af omgivelserne – naturmæssige forhold". De stillede vilkår fra Varde Kommune er indarbejdet i vilkårsdelen i miljøgodkendelsen.

Beskrivelse og vurdering af ansøgningen

Per Nørholm Jensen ønsker at udvide sin kvægbesætning på Ølufvad Hovedvej 31, 6715 Esbjerg N fra 302,6 dyreenheder (DE) til 372,3 DE. Udvidelsen af dyreholdet vil finde sted i eksisterende bygninger.

På vegne af ansøger har Sagro den 11. oktober 2016 indsendt ansøgning om miljøgodkendelse af en udvidelse af husdyrproduktionen på Ølufvad Hovedvej 31, 6715 Esbjerg N. Der er ansøgt via det it-baserede ansøgningssystem på www.husdyrgodkendelse.dk.

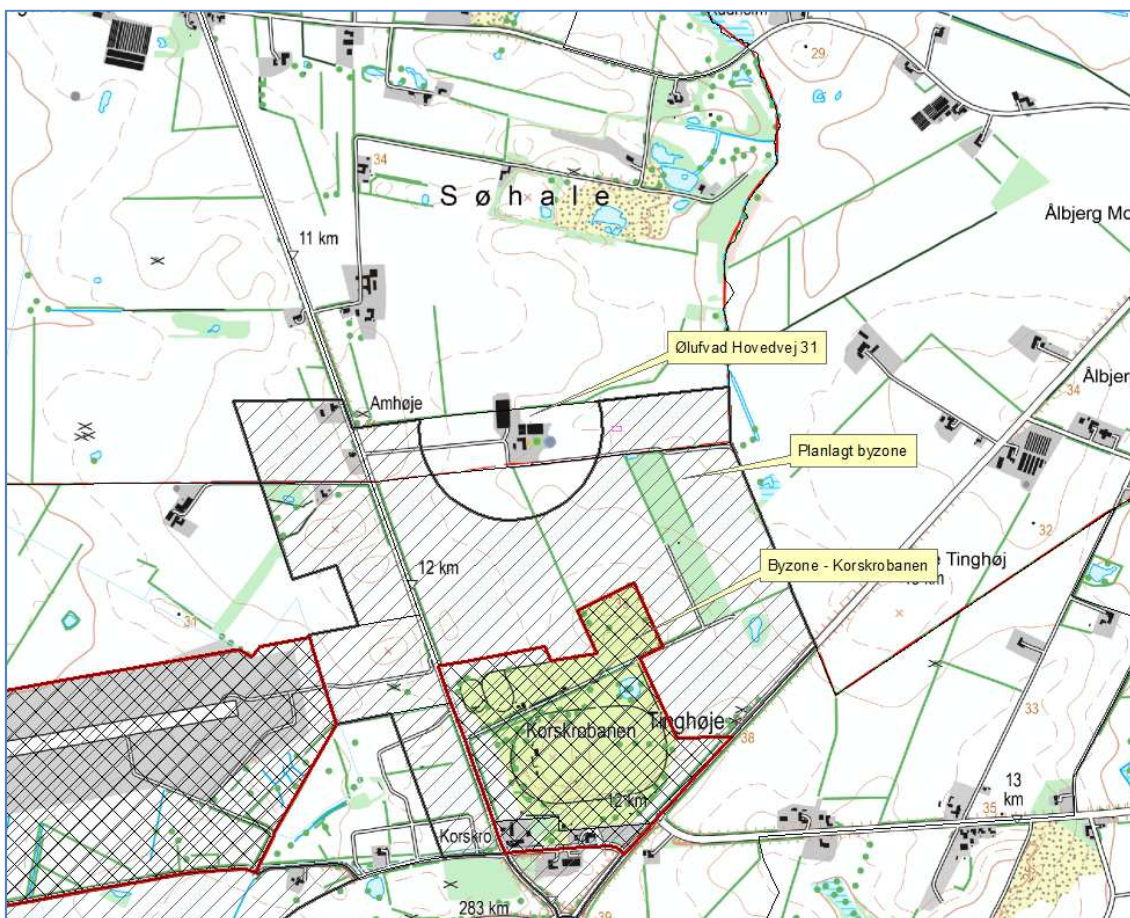
I forbindelse med behandlingen af ansøgningen har der været behov for supplerende oplysninger. Der har været mailkorrespondance med ansøgers konsulent og ansøgningsskemaet er revideret og genindsendt løbende. Det endelige ansøgningsskema (nr. 91422 version 5) er indsendt den 7. december 2016.

Husdyrbrugets beliggenhed

Husdyrbruget er beliggende i landzone i område "09-02-140 Område ved Amhøje" og "09-020-080 Søhale" i Esbjerg Kommuneplan 2014-2026. Anvendelsen fastlægges til jordbrugsområde med det sigte at fremme erhverv som landbrug, skovbrug,

² Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug (Lovbekendtgørelse nr. 442 af 13. maj 2016) med senere ændringer; bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug (bekendtgørelse nr. 44 af 11. januar 2016 med senere ændringer, samt Miljøstyrelsens digitale husdyrvejledning.

pelsdyravl og lignende. Overflødige landbrugsbygninger kan bruges til andet erhvervsformål af håndværksmæssig karakter uden behov for større udbygning. Placeringen af husdyrbruget fremgår af kort 1.

Kort 1. Husdyrbrugets beliggenhed

Husdyrbruget ligger ca. 495 m fra eksisterende byzoneområde (Korskrobanen) og 2.500 m fra eksisterende byzoneområde (Vester Nebel), som ligeledes er nærmeste samlet bebyggelse.

Husdyrbruget ligger ca. 170 m fra fremtidig byzone (offentlig formål (Korskrobanen)).

Nærmeste nabo Ølufvad Hovedvej 30 ligger ca. 407 m fra husdyrbruget.

Afstandskrav og de aktuelle afstande fremgår af nedenstående tabel 1. Afstanden er målt fra nærmeste stald, hvis ikke andet er angivet.

Nærmeste	Afstand	Beskrivelse	Afstandskrav
Nabobeboelse	407 m	Ølufvad Hovedvej 30	50 m
Lokalplanområde	495 m	Motocrossbane ved Korskro	50 m
Byzoneområder	495 m	Motocrossbane ved Korskro	50 m
Sommerhusområde	>50 m	Ingen i nærheden	50 m

Naboskel	200 m	Fra gylletank til naboskel mod sydøst	30 m
Beboelse på samme ejendom	20 m		15 m
Levnedsmiddelvirksomhed	>25 m	Ingen i nærheden	25 m
Almen vandindvindingsanlæg	>3,7 km	Ingen i nærheden	50 m
Ikke almen vandindvindingsanlæg	1 m	Egen mark- og dyrevandsboring	25 m
Vandløb	500 m	Ingen i nærheden	15 m /100 m for gyllebeholder til åbent vandløb
Dræn	>15 m	Ingen i nærheden	15 m
Sø	>100 m	Ingen i nærheden	15 m/100 for gyllebeholder til sø > 100m ²
Offentlig vej	380 m	Ølufvad Hovedvej	15 m
Naturområde omfattet af §7 i husdyrloven	>10 m	Ingen i nærheden	10 m

Tabel 1. Oversigt over afstande sammenholdt med afstandskrav i husdyrlovgivningen.

Husdyrbruget opfylder afstandskravene i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug:

- § 6: Afstande til nabobeboelse, eksisterende eller fremtidig byzone- eller sommerhusområde samt områder i landzone der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål eller til offentlige formål.
- § 7: Forbudszone for etablering, udvidelse eller ændring indenfor 10 m fra nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper.
- § 8: Afstandskrav til vandløb, vandindvindinger, offentlig og privat fællesvej, levnedsmiddelvirksomhed, naboskel og egen beboelse.

Husdyrbruget ligger mindre en 300 m fra fremtidig byzone ved Korskrobanen. Dermed er husdyrbruget omfattet af § 20 i husdyrloven. Det betyder, at ved vurdering af ansøgningen skal det sikres, at risikoen for forurening eller væsentlige gener for omgivelserne begrænses. Vurdering af evt. gener for omboende fremgår af den miljøtekniske beskrivelse og vurdering under emnerne lugt-, støj-, støv-, flue- og lysgener, affaldsproduktion m.v.

Dyreholdets størrelse

Det nuværende og fremtidige dyrehold fremgår af tabel 2.

Dyreart	Nuværende		Fremtidig	
	Antal	DE	Antal	DE
Malkeko (10.500 kg EKM), tung race, Sengestald med fast gulv	158*	222,15	190	268,50
Malkeko (10.500 kg EKM), tung race, Dybstrøelse (hele arealet)	6*	8,44	20	28,26
Kvier/stude tung race (6-27 mdr.), Dybstrøelse (hele arealet)	13	6,19		
Kvier/stude tung race (23-24 mdr.), Dybstrøelse (hele arealet)			8	4,71
Kvier/stude tung race (6-27 mdr.), Sengestald med fast gulv	91	43,33		
Kvier/stude tung race (6-24 mdr.), Sengestald med fast gulv			74	33,47
Kvier/stude tung race (6-27 mdr.), Spaltegulvsbokse	25	11,90		
Kvier/stude tung race (6-24 mdr.), Spaltegulvsbokse			30	13,57

Småkalv tung race (0-6 mdr.), Dybstrøelse (hele arealet)	35	9,46	70	18,92
Tyrekalv tung race (40-60 kg), Dybstrøelse (hele arealet)	82	1,07	100	1,31
1 voksen årshest (300-500 kg)			2	0,69
1 voksen årshest (500-700 kg)			2	0,87
I alt		302,6		370,3

Tabel 2: Husdyrbrugets dyrehold. Dyreenheder er beregnet efter bilag 1 i bekendtgørelse om erhvervs-mæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. (BEK. nr. 1324 af 15.11.2016).

*10.412 kg EKM

Den nuværende tilladte produktion på ejendommen svarer til 164 køer, 35 års opdræt (0-6 mdr.), 129 årsopdræt (6-27 mdr.) og 82 tyrekalve (40-60 kg), svarende til 302,6 DE, jf. Ribe Amts afgørelse om ikke VVM-pligt og Esbjerg Kommune/Miljøcenter Vests accept af forhåndsanmeldelse dateret den 5. december 2005.

Tilsynsrapporten fra 31.10.2012 viser, at der er et dyrehold på 186 køer, 135 årsopdræt (6-27 mdr.), 45 årsopdræt (0-6 mdr.), 94 tyrekalve (40-60 kg), 4 heste og 1 ungtyr, svarende til 340,2 DE.

Det vurderes, at dyreholdet kan lovliggøres med nærværende ansøgning. Der ønskes mulighed for at dyreholdet må variere med 10 pct. inden for de 372,31 DE.

Der stilles vilkår til husdyrbrugets maksimale produktion, og til i hvilket omfang produktionen kan tillades af variere.

Der er i ansøgningen taget højde for mælkeydelsen i forhold til beregning af dyreenheder. Korrektionen for mælkeydelse i beregningen af DE er medtaget, da besætningen har en højere mælkeydelse end normen. For at sikre, at de ekstra dyreenheder som følge af mælkekorrektion ikke omsættes til køer, stilles der vilkår om, at nedgang i mælkeproduktionen ikke må omsættes til ekstra dyr. Årsagen hertil er, at disse ekstra dyreenheder for eksempel ikke indgår i lugtberegningerne fra ejendommen. Der er endvidere stillet krav til dokumentation af, at den maksimale mælkeydelse ikke overskrides. Der er endvidere stillet vilkår om, at såfremt mælkeydelsen øges, skal det sikres, at der overskydende antal DE kan afsættes.

Driftsbygninger

Udvidelsen af dyreholdet sker i eksisterende bygninger.

På ejendommen vil der efter udvidelsen være følgende bygninger, som angivet i tabel 3.

Nr.	Anvendelse	Areal / rumfang
1	Kostald med fast gulv, samt en mindre afdeling med dybstrøelse	Ca. 3.200 m ²
2	Ungdyrstald med fast gulv	ca. 378 m ²
3	Ungdyr og kalvestald med spaltegulvbokse og dybstrøelse	Ca. 286 m ²
4	Stald til småkalve og ungdyr i den ene ende, halm og foderopbevaring i den resterende del	Ca. 1.342 m ²
5	Hestestald i en del af bygningen, resten anvendelse til lager og opbevaring af div. ting	Ca. 543 m ²
6	Gyllebeholder	1.450 m ³
7	Gyllebeholder	3.000 m ³
8	Møddingsplads	36 m ²

9	Beboelse	-
---	----------	---

Tabel 3: Bygningsforklaring

Driftsbygningernes placering fremgår af kort 2.

Kort 2: Situationsplan

I ansøgningssystemet på husdyrgodkendelse.dk har ansøger anført hvilke ændringer der sker i dyreholdet i de enkelte stalde og hvilke ændringer der sker i staldsystemer. Ændringerne fremgår af tabel 4:

Staldafsnit	Dyreart	Antal		Staldsystem	
		Nudrift	Ansøgt	Nudrift	Ansøgt
Kostald (eksisterende), byg. 1	Malkeko, tung race	158	190	Sengestald med fast gulv	Sengestald med fast gulv
	Malkeko, tung race	6	-	Dybstrøelse (hele arealet)	
	Kvie / stud, tung race (6 - 27 mdr.)	33	-	Sengestald med fast gulv	-
	Kvie / stud, tung race (6 - 24 mdr.)	-	14	-	Sengestald med fast gulv
	Kvie / stud, tung race (23 - 24 mdr.)	-	8		Dybstrøelse (hele arealet)
Ungdyrstald (eksisterende), byg. 2	Kvie / stud, tung race (6 - 27 mdr.)	58	-	Sengestald med fast gulv	-
	Kvie / stud, tung race (6 - 24 mdr.)	-	60	-	Sengestald med fast gulv
Ungdyrstald (eksisterende), byg. 3	Kvie / stud, tung race (6 - 27 mdr.)	25	-	-	Spaltegulvbokse
	Kvie / stud, tung race (6 - 24 mdr.)	-	30	-	Spaltegulvbokse
	Småkalve, tung race (0 - 6 mdr.)	17	30	-	Dybstrøelse (hele arealet)
Kalvestald (eksisterende), byg. 4	Tyrekalve, tung race, 40 - 60 kg. Svarende til 0 - 3 uger	82	100	Dybstrøelse (hele arealet)	Dybstrøelse (hele arealet)
	Småkalve, tung race (0 - 6 mdr.)	18	40	Dybstrøelse (hele arealet)	Dybstrøelse (hele arealet)
	Kvie / stud, tung race (6 - 27 mdr.)	13	-		Dybstrøelse (Hele arealet)
	Malkeko, tung race	-	20		Dybstrøelse (Hele arealet)
Hestestald, byg. 5	Heste (500-700 kg)	-	2	-	Dybstrøelse (hele arealet)
	Heste (over 700 kg)	-	2	-	Dybstrøelse (hele arealet)

Tabel 4: Oversigt over staldsystemer og dyrehold i de enkelte stalde.

Kommunen finder, at der skal stilles vilkår som sikrer, at ansøger anvender de staldsystemer og teknologier, som der er oplyst om i ansøgningen. På den baggrund stilles vilkår om, at dyrene skal gå på de i tabel 4 oplyste staldsystemer.

Foder

Halm og kraftfoder opbevares i bygning 4. Ensilage opbevares i markstakke.

Etablering og drift af ensilageopbevaring, herunder ensilage i markstakke, skal ske i overensstemmelse med reglerne i Husdyrgødningsbekendtgørelsen. På husdyrbrug opbevares ensilage i markstak.

Idet ansøgningens oplysninger lægges til grund, er det kommunens vurdering, at der ikke herudover skal stilles vilkår til fodringen, eller til håndteringen og opbevaringen af foder og ensilage, da dette betragtes som tilstrækkelig reguleret ved reglerne i Husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Kommunen vurderer, at der med de nuværende tiltag til opbevaring og håndtering af foder ikke sker en væsentlig øget påvirkning af omgivelserne. Der stilles vilkår om, at foderopbevaringen skal ske på sådan en måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr.

Gødningsproduktion

Gødningsproduktionen er oplyst i ansøgningen og fremgår af tabel 5.

	Mængder	Opbevaringsanlæg
Flydende husdyrgødning	6.547 m ³	Gyllebeholder på 1.450 m ³ Gyllebeholder på 3.000 m ³ Gyllebeholder på 600 m ³ (ekstern)
Dybstrøelse	529 t	Møddingplads med kapacitet på 36 m ³

Tabel 5: Opbevaringskapacitet. Gødningsproduktionen er beregnet ud fra, at dyrene er på stald hele året.

Gyllebeholderen på 1.450 m³ er senest kontrolleret og godkendt i 2008. Gyllebeholderen på 3.000 m³ er opført i 2006, og skal derfor kontrolleres i 2016.

Der udover indgår en lejet gyllebeholder på 600 m³, der er beliggende Skærbækvej 10, Esbjerg.

Mængden af flydende husdyrgødning er inklusiv drikkevandsspild og andet spildevand/restvand der ledes til gyllebeholderen.

Fast gødning opbevares på møddingsplads med daglig tilførsel, og når møddingspladsen er fyldt køres det i markstak. Ca. 25 pct. opbevares på møddingspladsen og resten i markstak.

Opbevaringskapaciteten for flydende husdyrgødning svarer til 9,3 måneder, mens opbevaringskapaciteten for fast husdyrgødning svarer til 12 måneder. Dermed er husdyrgødningsbekendtgørelsens³ krav til opbevaringskapacitet opfyldt.

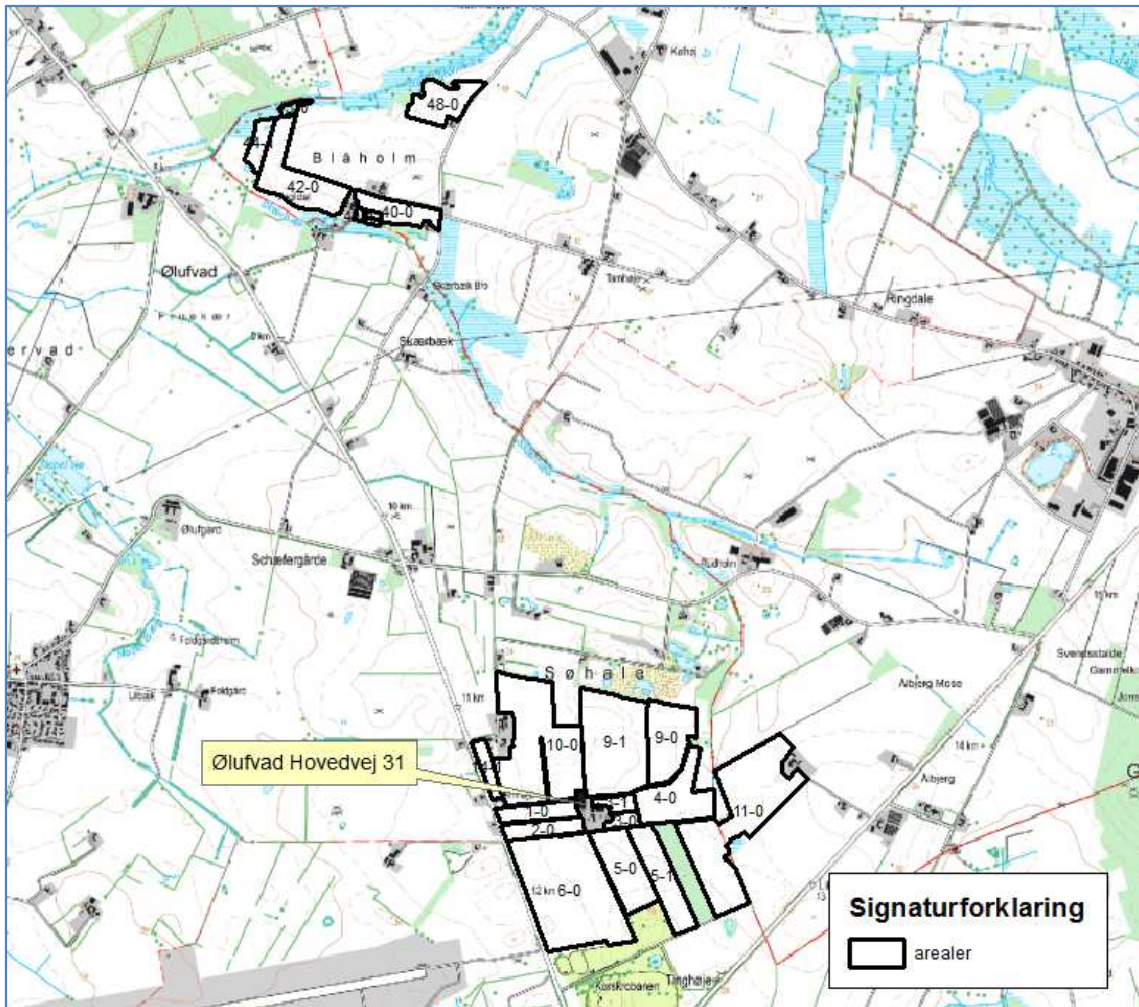
Oplag af kompost i marken skal ske i overensstemmelse med reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen, der bl.a. fastsætter krav til placering og overdækning af markstakke samt førelse af logbog. Oplag af kompost i marken vurderes at være tilstrækkelig reguleret i ved reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen og der fastsættes ikke yderligere vilkår hertil.

Udbringningsarealer

I ansøgningen indgår 139,8 ha ejet og forpagtet areal.

Beliggenheden af husdyrbrugets arealer fremgår af kort 3.

³ Bekendtgørelse nr. 1324 af 15.11.2016 om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. med seneste ændringer.

Kort 3: Udbringingsarealer.

Miljølovgivningen stiller krav om et bestemt forhold mellem den mængde husdyrgødning, der udbringes, og det areal, der er til rådighed for udbringningen (harmoniareal).

Mængden af husdyrgødning der skal udbringes og størrelsen af det areal der er til rådighed for udbringningen, fremgår af tabel 6.

	Antal DE
Husdyrgødning ansøgt produktion	370,3
Husdyrgødning modtaget:	
• Husdyrgødning modtaget fra andre bedrifter	+0
• Antal DE retur fra biogasanlæg (afgasset gylle)	+0
Husdyrgødning afsat	
• Afsat ved afgræsning uden for udspretningsarealet	-4,7
• Antal DE leveret til biogasanlæg	-48,8
Antal DE i alt til udbringning på harmoniareal	316,8
	Ha
Ejet og forpagtet areal	139,8

Aftaleareal	0
Udbringingsareal i alt	139,8

Tabel 6: Oversigt over DE til udbringning

På en landbrugsbedrift med kvæg må husdyrgødning fra husdyrproduktion på egen bedrift, udbringes i en mængde svarende til 2,3 DE/ha på egne og forpagtede arealer. Dette er under forudsætning af, at betingelserne i husdyrgødningsbekendtgørelsens bilag 3 overholdes.

Husdyrgødningen svarende til i alt 316,8 DE og må således udbringes med 2,3 DE/ha, dvs. det nødvendige harmoniareal svarer til 137,7 ha.

Efter udvidelsen skal bedriften have et samlet harmoniareal på minimum 137,7 ha. Bedriften råder over 139,8 ha egne og forpagtede arealer. Harmonikravet er således overholdt.

Landbrugs- og Fiskeristyrelsen er tilsynsmyndighed på harmoniforhold.

Energi- og vandforbrug.

Husdyrbrugets energi- og vandforbrug i den eksisterende, såvel som ansøgte drift fremgår af tabel 7.

Forbrug	Nudrift	Ansøgt
El	165.000 kWh	175.000 kWh
Vand	6.100 m ³	7.000 m ³

Tabel 7: Energi- og vandforbrug

Ca. 6.300 m³ vand bruges til drikkevand til dyrene, det resterende vandforbrug er til rengøring og vask af maskiner.

Dyreholdet vandes fra egen vandboring. Der er søgt om særskilt indvindingstilladelse hertil.

Stuehuset er tilsluttet vandværk.

Der er redegjort nærmere for vand- og energiforbruget i afsnittet vedr. "bedst tilgængelige teknik" (BAT).

Der vil ikke ske en væsentlig forøgelse af strømforbrug, idet der ikke bliver bygget nye produktionsanlæg. Der er naturlig ventilation i staldanlæg, og der anvendes ikke energi til ventilation. Der anvendes dagslysstyret lys i stalden og lyset sænkes om natten.

Vandforbruget efter udvidelsen fordeler sig med ca. 6.300 m³ drikkevand til kvægproduktionen, og ca. 700 m³ til rengøring og vask af maskiner. Der er drikkekar i alle staldanlæg. Defekte dele udskiftes og der sker en årlig registrering af vandforbruget.

Det er Esbjerg Kommunes vurdering, at de oplyste forbrugsudvidelser ligger indenfor rammerne af, hvad der må forventes i forhold til den ansøgte bygnings- og produktionsudvidelse. Det vurderes ligeledes, at de anførte ændringer i forbruget af energi og vand, som udvidelsen vil medføre, ikke vil have en væsentlig indvirkning på miljøet.

Der stilles vilkår om at mælkekøleanlægget skal kontrolleres mindst en gang årligt.

Råvarer og hjælpestoffer

Dieselolie opbevares i 2.500 l tank fra 2008, som er placeret i bygning 4 på fast bund uden afløb. Desuden er der en 1500 l nedgravet olietank fra 2006 til fyringsolie.

Der opbevares ikke sprøjtemidler på ejendommen, da maskinstation står for alt sprøjtning.

I senere afsnit om driftsforstyrrelser og uheld er taget stilling til risici i forbindelse med opbevaring og håndtering af olier og kemikalier.

Olietanke er omfattet af olietankbekendtgørelsen⁴ om indretning, etablering og drift af heraf.

Affald

Affald fra husdyrbrug kan typisk inddeles i følgende affaldsfraktioner

- Dagrenovation
- Genbrugeligt affald (Pap, papir, jern og metal, tomme olietromler og tanke, tomme plasticsække, paller, malet og lakeret træ).
- Farligt affald (lysstofrør og sparepære, spraydåser, pesticidrester, oliefiltre, batterier).
- Klinisk risikoaffald og medicinrester (skalpeller, kanyler og medicinrester).
- Døde dyr.
- Forbrændingseget affald (halmballesnor, papirsække, gamle frønnede bil-dæk).
- Deponeringseget affald (asbestholdige byggemateriale).

Affald opbevares i container og afhentes af Marius Pedersen.

Olieaffald tages retur af leverandøren.

Der er ingen kemikalieaffald, da maskinstation står for alt sprøjtning på ejendommen.

Døde dyr placeres overfor kostalden under kadaverskjul, og afhentes af DAKA.

Husdyrbrug er omfattet af Esbjerg Kommunes regulativ for husholdningsaffald samt regulativ for erhvervsaffald. Der stilles i miljøgodkendelsen vilkår om, at husdyrbrugs affald skal bortskaffes i henhold til Esbjerg Kommunes gældende regulativer, ligesom der stilles vilkår til opbevarings og håndtering af olie- og kemikalier.

Spildevand/restvand

Sanitært spildevand fra kostalden ledes til godkendt nedsivningsanlæg syd for ejendommen sammen med det øvrige husspildevand.

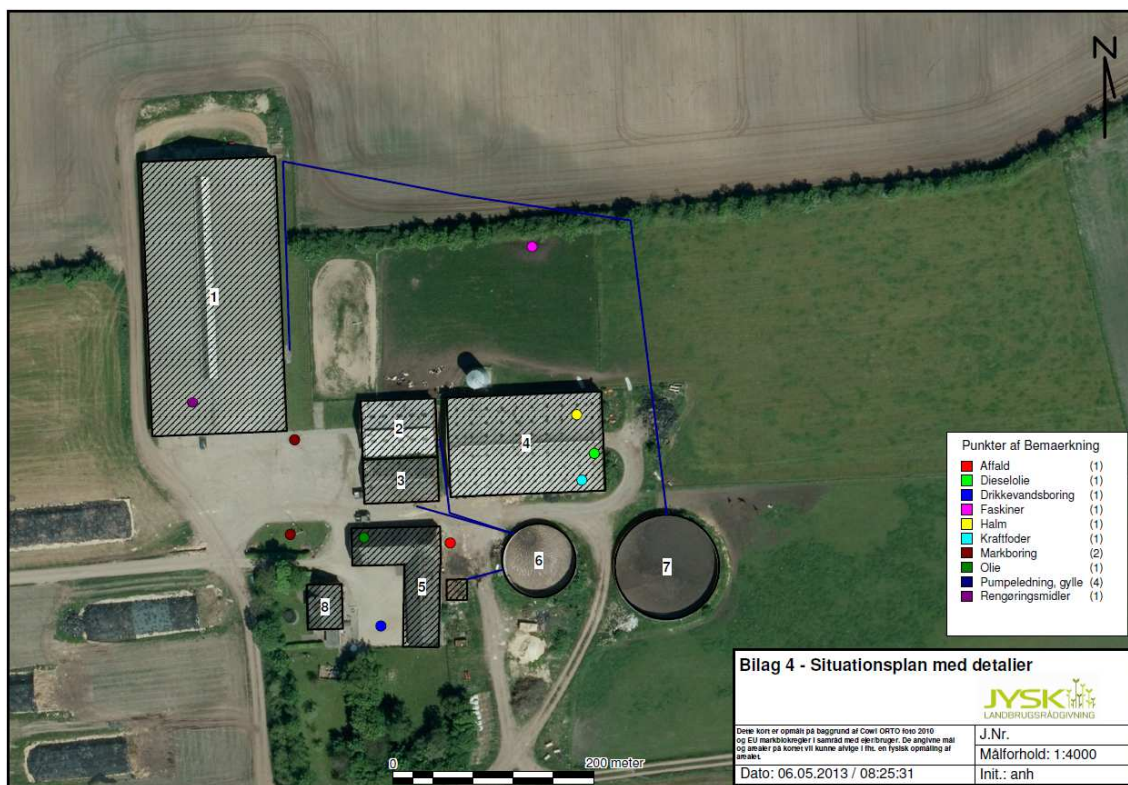
Alt processpildevand fra driftsbygningerne ledes til gylletank, og er indregnet i normerne for husdyrgødning produktion.

Der stilles vilkår til vedligehold af drikkevandssystemet, for at undgå unødigt vandspild.

⁴ Bekendtgørelse nr. 1611 af 10. december 2015 om indretning, etablering og drift af olietanke, rørsystemer og pipelines.

Møddingsplads har afløb til ajlebeholder, herfra pumpes det til gyllebeholder.

Tagvand fra bygning 2, 3 og 4 går i drænen og videre til Skærbæk. Tagvand fra bygning 1 ledes til faskine. Faskinen fremgår af kort 4.

Kort 4: Afløbsforhold

Det vurderes, at den samlede håndtering af spildevand sker på forsvarlig vis og at husdyrgødningsbekendtgørelsens generelle krav til håndtering af spildevand/restvand er tilstrækkelige til at beskytte omgivelserne mod forurening fra spildevand.

Husdyrbrugets påvirkninger af omgivelserne – lugt, støj, mm.

Enhver husdyrproduktion giver anledning til lugt inden for de nærmeste omgivelser. Hvor stort et område der påvirkes af lugt, afhænger af hvor mange dyr der er på ejendommen og hvilken art der er tale om. Desuden spiller vindretning, terræn- og beplantningsforhold ind.

Husdyrproduktion kan herudover medføre støj, samt gener fra fluer og andre skadedyr. Desuden kan bygningsmæssige ændringer på et husdyrbrug indvirke på den landskabelige oplevelse, såvel som på kulturmiljøet.

Påvirkning af den omgivende natur og vandmiljøet behandles nedenfor i afsnittet om husdyrbrugets påvirkning af omgivelserne - naturmæssige forhold.

Lugt

Lugt stammer primært fra staldene. Desuden kan lugt forekomme i forbindelse med pumpning, omrøring og udbringning af husdyrgødning.

Der pumpes gylle fra stald til gylletanke ca. hver 10. dag, det tager en time pr. gang.

Gyllebeholdere omrøres kun i forbindelse med udkørsel af gylle.

Håndtering af husdyrgødning reguleres af husdyrgødningsbekendtgørelsen. For yderligere at imødegå uheld ved håndtering og pumpning af gylle inklusive påfyldning af gyllevogne, stilles der regulerende vilkår til dette. Det vurderes, at det ikke er relevant at stille skærpede krav til pumpning og omrøring af gylle, da der ikke er naboer i umiddelbar nærhed af bedriften.

Alle bedriftens udbringningsarealer er beliggende i landzone. Landzonen betragtes som landbrugets arbejdsområde og det må derfor påregnes, at der kan opstå gener i forbindelse med udbringning af husdyrgødning.

Lugtgener i forbindelse med udbringning er reguleret i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 28. Heraf fremgår det blandt andet, at husdyrgødning og afgasset vegetabilsk biomasse ikke må udbringes på lørdage samt søn- og helligdage på arealer, der ligger nærmere end 200 m fra byzone, sommerhusområder eller områder i landzone, der ved lokalplan er udlagt til boligformål.

Esbjerg Kommune vurderer, at husdyrgødningsbekendtgørelsen regler er tilstrækkelige til at sikre mod uacceptable lugtgener i forbindelse med udbringning, og at det ikke er relevant at stille skærpede krav til udbringningsmetode eller tidspunkt.

Der er naturlig ventilation i staldene.

Lugtgener fra stalden vurderes på grundlag af det beskyttelsesniveau for lugt, som er fastlagt i husdyrlovgivningen. Hvis beskyttelsesniveauet for lugt er overholdt, vurderes husdyrbruget som udgangspunkt ikke at give anledning til væsentlige lugtgener.

Husdyrbruget skal overholde bestemte lugtgenæfstande. Genæfstanden beskriver den afstand som minimum skal være fra staldene til forskellige beboelsestyper. Genæfstanden fastsættes under hensyntagen til forskellige områders følsomhed overfor lugt. Eksempelvis vil beboere i landområder med tilknytning til landbrugserhverv oftest have en højere tolerancetærskel end beboere i byområder. Beboelsejendomme med landbrugspligt er ikke omfattet af beskyttelsesniveauet for lugt.

Genæfstanden beregnes i det digitale ansøgningsskema og resultaterne fremgår af tabel 8. Der sker automatisk en korrektion for vindretning og påvirkning fra andre husdyrbrug i det omfang det er relevant. I den konkrete ansøgning er genæfstanden ikke korrigeret.

Samlet resultat af lugtberegning

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (ansøgt)	Ukorrigeret geneafstand (nudrift)	Korrigeret geneafstand (ansøgt)	Korrigeret geneafstand (nudrift)	Vægtet gennemsnitsafstand	Bortscreenet	Genekriterie overholdt
+ Ølufvad Hovedvej 30	0	FMK	82,30	76,69	82,30	76,69	452,38	Ja	Ja
+ Folevænget 20	0	NY	174,68	158,00	174,68	158,00	2.567,05	Ja	Ja
+ Hygum By, V. Nebel	0	FMK	260,27	242,51	260,27	242,51	2.591,67	Ja	Ja
+ Punkt 1	0	FMK	248,23	237,50	248,23	237,50	248,26	Nej	Ja
+ Punkt 2	0	FMK	260,27	242,51	260,27	242,51	260,59	Nej	Ja

Tabel 8: Lugt.

Nærmeste bolig uden landbrugspligt er Ølufvad Hovedvej 30, som er beliggende 407 m fra husdyrbruget. Nærmeste byzone og fremtidig byzone er Korskorbanen, som ligger hhv. 495 m og 170 m fra husdyrbruget. Samlet bebyggelse er Vester Nebel by, som også er byzone og ligger 2,5 km fra husdyrbruget.

Ifølge beregningerne er afstanden til henholdsvis byzone, samlet bebyggelse og nabobeboelse større end lugtgeneafstanden og beskyttelsesniveauet for lugt er dermed overholdt.

Geneafstanden afsættes normalt i centrum af stalden. I ansøgningen er der flere staldafsnit, der hver bidrager med en lugtemission. I ansøgningsystemets beregningsmodel er den ukorrigerede geneafstand til eksempelvis nabobeboelse (Ølufvad Hovedvej 30) beregnet til 82 m, hvilket ikke umiddelbart kan sammenlignes med den faktiske afstand til ejendommen. Da der er flere staldafsnit med en vis indbyrdes afstand, er der foretages en beregning, som viser, at den vægtede gennemsnitsafstand fra disse er 452 m. Da den vægtede gennemsnitsafstand er større end geneafstanden til nærmeste beboelse, er beskyttelsesniveauet for lugt overholdt. Beskyttelsesniveauet for lugt i forhold til nærmeste byzone og samlet bebyggelse er ligeledes overholdt.

Lugt vil kunne registreres udenfor geneafstanden, men i en grad, så man ikke vil karakterisere det som generende. Det vurderes, at staldanlæggene ikke vil medføre væsentlige lugtgener for naboer.

Der stilles vilkår om, at husdyrbruget ikke må give anledning til væsentlige lugtgener og at dyreholdet skal fordeles jævnt over året.

Støj og transport

De væsentligste støjkloder på et husdyrbrug er malke- og køleanlæg, pumper, staldventilation, støj fra transporter, mv.

Overpumpning af gylle til gylletank sker ca. 36 gange pr. år med en varighed af ca. 1 time pr. gang. Dette forventes ikke at ændre sig efter udvidelsen. Oprøring af gylletank foretages før udkørsel på mark primært om foråret.

Al ventilation er naturlig ventilation, hvorfor der ikke er støj fra mekaniske ventilatorer.

Der vurderes ikke at være støjgener fra ejendommen, udover støj i forbindelse med transporter.

I Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984 om "ekstern støj fra virksomheder" anføres ingen grænseværdier for støjbelastningen fra virksomheder ved boliger i det åbne land. Dog anføres, at man som udgangspunkt ved fastsættelse af støjgrænser ved nærmest liggende boliger bør anvende de grænseværdier, der gælder for områder med blandet bolig- og erhvervsbebyggelse. Disse værdier fastsættes som vilkår i miljøgodkendelsen.

For at sikre mulighed for indgreb stilles vilkår om, at Esbjerg Kommune kan stille krav om, at beregning / måling af virksomhedens støjbelastning i omgivelserne udføres på virksomhedens bekostning.

Støjbelastningen fra transporter vurderes ud fra antallet af til- og frakørsler før og efter udvidelsen. Tabel 9 indeholder en oversigt over transporttyper og antal i den nuværende, såvel som i den planlagte drift.

Transporttype	Nudrift	Ansøgt
Afhentning af mælk	183	183
Transport med levende dyr	52	52
Indlevering af foder / korn	52	52
Transport af grovfoder	230	280
Halmkørsel	15	15
Dieselolie	6	6
Udbringning af flydende husdyrgødning	173	208
Udbringning af fast husdyrgødning	16	28
Døde dyr	26	26
Renovation	6	6
I alt	759	856

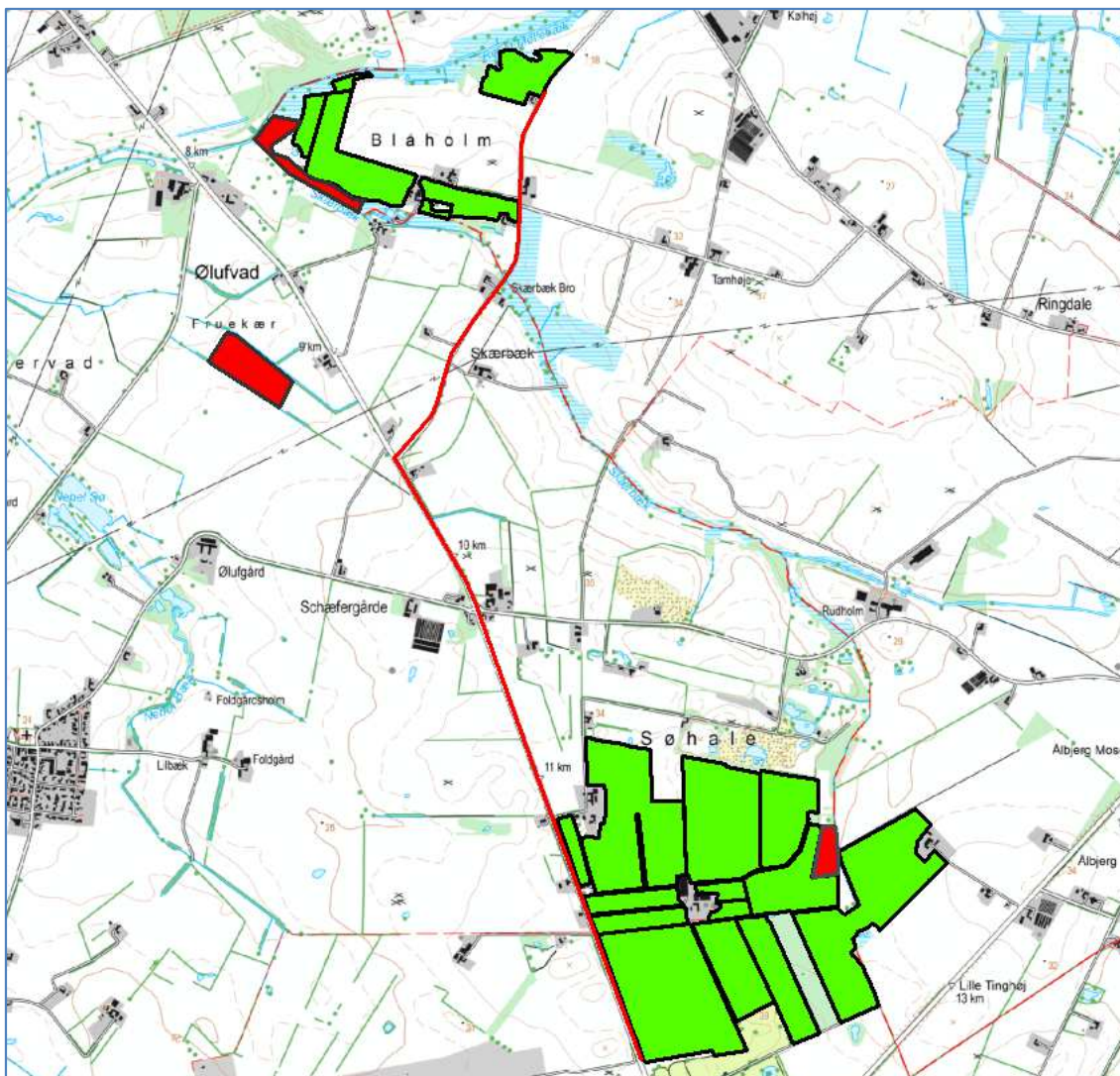
Tabel 9: Oversigt over transporter. En transport svarer til en til- og frakørsel.

Samlet set stiger antallet af til- og frakørsler fra ca. 759 til ca. 856 dvs. en stigning på 97 transporter (13 %). Stigningen skyldes primært en større husdyrgødningsproduktion og et større foderbehov. Interne transporter, for eksempel i forbindelse med fodring, er ikke inkluderet i ovennævnte oversigt.

Transporter foregår normalt i dagtimer på hverdage. Der vil ikke være væsentlige støjgener for omgivelserne. I højsæson for udbringningen af husdyrgødning kan det være nødvendig med transporter i weekenden eller uden for normal arbejdstid. Mælk kan afhentes på alle tider af døgnet, og sker efter mejeriets køreplan.

Der er kun én tilkørsel til ejendommen, som også benyttes i forbindelse med råstofudvinding. Husdyrbrugets drift vurderes ikke at medføre væsentlige støjgener i forbindelse med til- og frakørsel til ejendommen.

Det er i ansøgningen oplyst, at transport mellem husdyrbrugets anlæg og husdyrbrugets arealer sker via de transportveje, som er angivet på kort nr. 5. Langt størstedelen af transporter mellem husdyrbrugets anlæg og husdyrbrugets arealer udgøres af transport med husdyrgødning og transporter i forbindelse med høst.

Kort 5: Transportveje (rød streg) for udbringning af husdyrgødning (harmoniarealer er grønne, ikke-harmoniarealer er røde)

Udgangspunktet er, at færdsel på offentlig vej alene reguleres af politiet efter færdselslovens regler. I en godkendelse kan der derfor primært stilles vilkår om anvendelse af bestemte adgangsveje til bedriften. For husdyrbrugets egne køretøjer kan der herudover stilles vilkår om, hvilke veje der skal benyttes ved til- og frakørsel. Endelig kan der stilles vilkår om, at til- og frakørsel kun må ske på bestemte tidspunkter.

Ved regulering af husdyrbrug er det praksis at betragte landzonen som landbrugets arbejdsområde og beboere i landzone må derfor acceptere visse ulemper der kan være forbundet med at være nabo til et landbrug. Kun i særlige tilfælde kan det være relevant at stille vilkår til transporter. Det kan f.eks. være ved et højt antal transporter forbi eller gennem støjfølsomme områder (byzoneområde, samlet bebyggelse m.v.).

Spørgsmål om f.eks. belastning af det lokale vejnet reguleres ikke af husdyrgodkendelsesloven, men af den relevante vejlovgivning og afgøres af de relevante vejmyndigheder.

I den konkrete sag er der ikke tale om et højt antal transporter gennem støjfølsomme områder. Transporterne sker hovedsageligt via asfalterede veje i det åbne land. Esbjerg Kommune vurderer på den baggrund, at transporterne ikke vil give anledning til væsentlige lugt, støj eller støvgener i en grad, der ligger over hvad der må forventes i det åbne land.

Hovedparten af udbringningsarealerne ligger umiddelbart omkring ejendommen, og udbringning af husdyrgødning kan derfor ske via interne markveje uden transport forbi nabobeboelser.

Antallet af transporter til udbringning af husdyrgødning er ca. 236 til- og frakørsler årligt i ansøgt drift, og der sker en stigning i antallet af til- og frakørsler til udbringning af husdyrgødning på 47 stk. Transporterne sker hovedsageligt på interne markveje. De øvrige transporter sker på asfalterede veje i det åbne land. Landzonen betragtes som landbrugets arbejdsområde og et antal til- og frakørsler på 236 vurderes ikke at give anledning til væsentlige lugt, støj eller støvgener i en grad, der ligger over, hvad der må forventes i det åbne land.

Markerne 5-0, 5-1 og 6-0 er delvist beliggende nærmere end 200 m fra byzone ved Korskrobanen. Udbringningen på disse arealer er reguleret af husdyrgødningsbekendtgørelsens regler om, at gødning ikke må udbringes lørdag samt søn- og helligdage på arealer, der ligger nærmere end 200 m fra byzoneområde. Det vurderes ikke at være behov for at stille yderligere vilkår vedr. udbringning af husdyrgødning.

Støv, fluer og skadedyr

Støvgener kan opstå ved håndtering af foder og halm og i særlige tilfælde fra trafik til og fra husdyrbruget.

Der kan forekomme støv på ejendommen, når der strøs med halm til dybstrøelse. I sengene anvendes der savsmuld.

Det vurderes, at driften, i betragtning af afstanden til naboer og transportvejenes placering, vil kunne foregå, uden at det medfører støvgener. For at sikre at tilsynsmyndigheden kan håndhæve støvgener, stilles dog vilkår om, at husdyrbruget ikke må give anledning til støvgener, som tilsynsmyndigheden finder væsentlige.

I dybstrøelse bliver der sprøjtet med fluebekæmpelsesmidler. Der har ikke i nudriften været problemer med fluer, og der forventes ikke at være det i fremtiden.

Rottebekæmpelse foretages af Rentokil.

Det vurderes, at ejendommens skadedyrsbekæmpelse er tilfredsstillende. Der stilles vilkår om, at fluer skal bekæmpes i overensstemmelse med retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi.

Som nævnt under afsnit vedrørende foder stilles vilkår om opbevaring af foder i relation til risiko for tilhold af skadedyr.

Lys

Der er ingen udendørsbelysning.

Der anvendes dagslysstyret lys i stalden, hvilket bevirker, at lysstyrken i stalden reguleres i forhold til dagslyset.

Kostalden er uden ovenlysplader. Der er lys via åbning i kip samt gardinventilation i sider. Øvrige bygninger er enten uden eller med få lysplader. Der er ingen uden-dørsbelysning. Umiddelbart vest for ejendommen, er der direkte indsigt til bygningerne, men da udvidelsen sker i eksisterende bygninger, vil der ikke være nogen ændring i lyspåvirkningen efter udvidelsen. Husdyrbruget vil være afskærmet af læhegn mod nord, øst og syd samt nordvest og sydvest.

Om natten er der alene orienteringslys i stalden.

Det vurderes, at husdyrbruget kan drives, uden at det medfører væsentlig lyspåvirkning af omgivelserne. Der stilles vilkår om, at lys skal være slukket, når det ikke er påkrævet af produktionsmæssige eller dyrevelfærdsmæssige årsager, og at lyset i kostalden skal være sænket om natten.

Driftsforstyrrelser og uheld

Mulige uheld kan være udslip af gylle fra gylletanken, spild af olie- og kemikalier, brand på ejendommen og utilsigtet pumpning af gylle.

Der opbevares ikke kemikalier på ejendommen. Olietanken står på fast bund uden afløb.

Hvert 10. år kontrolleres gyllebeholderne af en autoriseret kontrollant. Minimum én gang årligt kontrolleres gyllebeholderne visuelt for eventuelle kabelbrud, skader på kabelbeskyttelse, revner og utætheder i elementer. Ved skade eller tegn på skade, kontaktes leverandør af gylletanke for udbedring af skaden.

Gyllebeholderne er beliggende i en afstand af ca. 500 m fra Skærbæk.

I husdyrgødningsbekendtgørelsen⁵ er der fastsat en række krav til sikring af gyllebeholdere. Beholdere beliggende nærmere end 100 meter fra et vandløb eller en sø (>100 m²) skal jf. husdyrgødningsbekendtgørelsen have etableret et alarmsystem, som kan registrere pludselige fald af overfladen i beholderen og meddele dette elektronisk til driftsherren.

Beholdere der samtidig er beliggende i et risikoområde skal desuden have etableret en beholderbarriere, evt. i form af jordvold, der mindst kan tilbageholde den del af beholderens indhold, der er beliggende over terræn. Jf. husdyrgødningsbekendtgørelsen defineres et risikoområde som et område, hvor terrænet skræner med en gennemsnitlig hældning på mere end 6 grader fra beholderen mod vandløbet.

Da gyllebeholderne på Ølufvad Hovedvej 31 er beliggende mere end 500 m fra Skærbæk, og da terrænet ikke hælder mere end 6 grader, er der i husdyrgødningsbekendtgørelsen ikke fastsat særlige krav til sikring af gyllebeholdere.

På baggrund af beholdernes beliggenhed og terrænforhold vurderer Esbjerg Kommune, at husdyrgødningsbekendtgørelsens generelle krav til håndtering af husdyrgødning er tilstrækkelige til at imødegå forurening i forbindelse med et eventuelt gylleudslip, og at der i det konkrete tilfælde ikke er behov for at skærpe husdyrbekendtgørelsens regler for sikring af gyllebeholdere. Dog stilles der i miljøgodkendelsen vilkår om, at pumpning af gylle skal foregå under opsyn.

⁵ Bekendtgørelse nr. 1324 af 15.11.2016 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.

Opbevaring af olie- og kemikalier er beskrevet i afsnittet om råvarer og hjælpestoffer. Der stilles vilkår til håndtering og opbevaring af olier og kemikalier og affald herfra samt til tankning på tæt bund.

Esbjerg Kommune finder, at der på et husdyrbrug af denne størrelse, bør forefindes en beredskabsplan, som sikrer, at der i forbindelse med uheld kan ske hurtig og målrettet indsats til begrænsning af forurening af det eksterne miljø. Der stilles derfor vilkår om, at virksomheden skal udarbejde en beredskabsplan, samt at der herefter til enhver tid skal forefindes en opdateret beredskabsplan på ejendommene, som skal forevises tilsynsmyndigheden på forlangende.

På baggrund af ovennævnte beskrivelse og de stillede vilkår vurderes det, at husdyrbruget har taget de nødvendige foranstaltninger til at imødekomme uheld og unormale driftsforstyrrelser.

Landskab og kulturmiljø

I bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse, mv. af husdyrbrug fremgår det, at det påhviler kommunen at varetage de landskabelige værdier, herunder at stille krav om placering og udformning af ny bebyggelse.

I den konkrete sag, er der tale om en udvidelse af dyreholdet i eksisterende lovlige bygninger. Idet der ikke sker en udvidelse af ejendommens bygningsmasse er påvirkningen af landskabet uændret, hvorfor hensynet til landskabet ikke tilsidesættes.

Husdyrbrugets påvirkninger af omgivelserne – naturmæssige forhold.

I bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse, mv. af husdyrbrug⁶ er der fastlagt beskyttelsesniveauer for ammoniak, udledning af fosfor til overfladevand, samt udledning af nitrat til overfladevand såvel som i forhold til grundvand.

Disse beskyttelsesniveauer skal anvendes ved vurdering af, om husdyrbruget medfører væsentlige virkninger på miljøet. I særlige tilfælde kan der stilles vilkår, der rækker udover det fastsatte beskyttelsesniveau.

Ligeledes påhviler det kommunen at vurdere konkret, om en ansøgt aktivitet vil være i overensstemmelse med Habitatdirektivforpligtelserne. Ifølge bekendtgørelsen om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter⁷, skal der foretages en vurdering af, om projektet i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde væsentligt. Desuden skal der ske en vurdering af om det ansøgte projekt kan beskadige eller ødelægge yngle- og rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i Habitatdirektivets bilag IV eller ødelægge de plantearter der er optaget i Habitatdirektivets bilag IV.

Ammoniakpåvirkning af naturområder

Beskyttelsesniveauet for ammoniak omfatter et generelt krav om reduktion af ammoniakemissionen fra husdyrbrug i forhold til et referencestaldsystem. Det gene-

⁶ Bekendtgørelse nr. 44 af 11. januar 2016 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug

⁷ Bekendtgørelse nr. 926 af 27. juni 2016 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

relle reduktionskrav gælder for udvidelsen, samt for stalde der renoveres. Ved nyetableringer gælder kravet hele det nyetablerede anlæg. Niveauet for reduktionskrav fastlægges i forhold til ansøgningstidspunktet.

Det ansøgte projekt opfylder kravet om 30 % ammoniakreduktion. Kravet er opfyldt ved at skrabe gulvet i kostalden hver 2. time.

Samlet falder ammoniakfordampningen fra 3.421 kg N/år til 3.287 kg N/år. De anførte tilpasninger af anlægget medfører, at ammoniakfordampningen fra stald og lagre reduceres med 436 kg N mere, end hvad der er krævet for at opfylde ammoniakreduktionskravet på 30 %.

På ejendommen Ølufvad Hovedvej 31 sker der påvirkning af omgivende naturområder gennem emission af ammoniak fra anlægget og gennem tab af næringsstoffer fra udbringningsarealerne. De følgende afsnit belyser konsekvenserne af næringsstofpåvirkningen for nationalt og internationalt beskyttede naturområder og arter.

Ud fra nedenstående redegørelse vedrørende ammoniakpåvirkning fra anlæg og påvirkning fra markbidrag vurderer Esbjerg Kommune samlet set, at godkendelsen med de stillede vilkår ikke vil medføre væsentlige negative konsekvenser for omkringliggende Natura 2000-områder eller de arter og naturtyper, områderne er udpegede for at beskytte. Ligeledes vurderes godkendelsen med de stillede vilkår, ikke at medføre væsentlige tilstandsændringer af § 3-beskyttede naturtyper eller væsentlige påvirkninger af yngle- og rasteområder for de strengt beskyttede bilag IV-arter.

Vurderingen forudsætter, at følgende vilkår efterleves:

Vilkår for Ølufvad Hovedvej 31

- Mark 32-0 og 34-0 må afgræsses med op til 1,0 DE/ha/år
- Det nye § 3-areal må afgræsses med op til 0,7 DE/ha/år
- Der må ikke ske tilskuds fodring på markerne 32-0 og 34-0 samt det nye § 3-areal. Sker der samgræsning med omkringliggende marker, må der ikke tilskuds fodres indenfor 15 meter fra de beskyttede naturarealer.

Ammoniakpåvirkning af § 3-naturområder indenfor 1.000 meter fra anlæg

Der ligger flere § 3-beskyttede naturområder indenfor 1.000 m fra ejendommens anlæg. Der er tale om flere enge, moser og søer. Ud fra den beregnede deposition på arealer op til 1.000 m væk er det vurderet, at depositionen på naturområder længere væk end 1.000 m vil være meget lille, og derfor som hovedregel ikke vil kunne medføre væsentlig påvirkning af naturområderne. Kun undtagelsesvist og ved meget store husdyrbrug vil det være nødvendigt at stille vilkår for beskyttelse af naturlokaliteter beliggende længere væk end 1.000 m fra anlægget, hvilket ikke vurderes at være nødvendigt i nærværende sag.

Baggrundsbelastningen med luftbåren kvælstof er på gennemsnitligt 16,2 kg N/ha/år i Esbjerg Kommune. Der kan dog være væsentlige lokale variationer. Omkring Ølufvad Hovedvej 31 er baggrundsbelastningen på gennemsnitlig 16,6 kg N/ha/år.

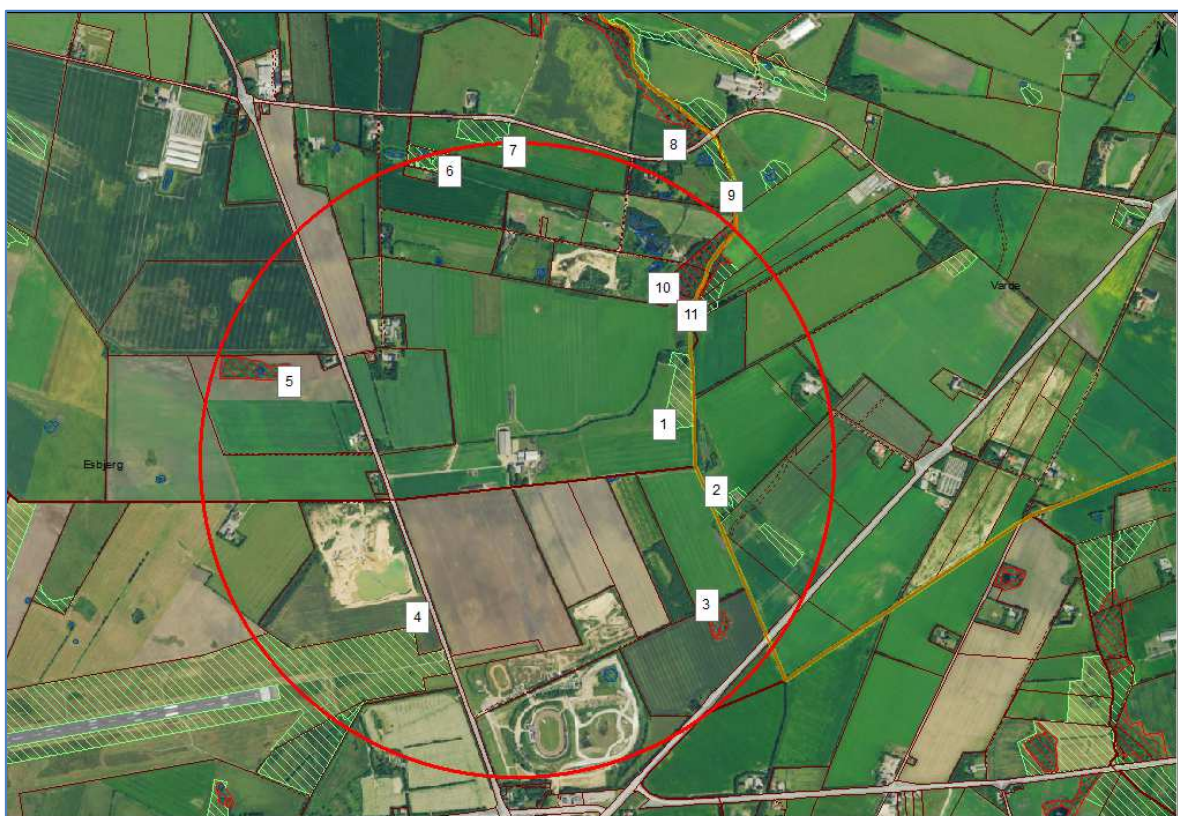
Det fremgår af forarbejderne til husdyrloven (lovforslag L12 og efterfølgende lov nr. 122/2011) og gældende praksis hos Miljø- og Fødevarerklagenævnet (jf. NMK-132-00091 og NMK-132-00109), at overholdelse af husdyrlovens beskyttelsesniveau

som altovervejende hovedregel vil være tilstrækkeligt til, at undgå væsentlig miljøpåvirkning med ammoniak. Det kan dog i helt særlige tilfælde, herunder i særlig grad hvis Natura 2000-kortlægningen ikke er korrekt, være behov for at foretage en konkret vurdering efter habitatreglerne.

I den konkrete sag vurderes det ud fra Esbjerg Kommunes kendskab til området og den stedlige kortlægning, at der ikke er grund til at tro, at kortlægningen er utilstrækkelig. På den baggrund vurderes det, at omkringliggende habitatnaturtypelokaliteter ikke lider skade ved det ansøgte.

Vurdering i forhold til kategori 1, 2 og 3 natur

Repræsentative naturområder inden for 1.000 m fra anlægget er blevet nummereret med et tal svarende til punkterne angivet på oversigtskortet (kort 6).

Kort 6: Anlægget med omkringliggende naturområder og nummererede naturpunkter. Cirklen har en radius på 1.000 m.

I tabel 10 ses en oversigt over naturpunkterne med angivelse af mer- og totaldeposition, afstand til anlæg, andre husdyrbrug, der bidrager kumulativt samt naturkategori og beskyttelsesniveau. Naturkategori defineres som i bilag 3 i bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse af husdyrbrug, der også fastsætter beskyttelsesniveauet for henholdsvis kategori 1, 2 og 3 natur.

Naturpunkt (nr. og naturtype)	Merbelastning (kg N/ha/år)	Totalbelastning (kg N/ha/år)	Afstand fra anlæg (m)	Natur-kategori	Kumulation*	Beskyttelsesniveau**
1. Eng	0,0	0,9	424	Ej kategori	Ej relevant	Konkret vurdering
2. Eng	0,0	0,5	577	Ej kategori	Ej relevant	Konkret vurdering

3. Mose	0,0	0,2	708	3	Ej relevant	Kan sikres mod merbelastning over 1,0 kg N/ha/år. Konkret vurdering
4. Eng	0,0	0,1	644	Ej kategori	Ej relevant	Konkret vurdering
5. Mose	0,0	0,3	726	3	Ej relevant	Kan sikres mod merbelastning over 1,0 kg N/ha/år. Konkret vurdering
6. Eng	0,0	0,1	886	Ej kategori	Ej relevant	Konkret vurdering
7. Eng	0,0	0,1	980	Ej kategori	Ej relevant	Konkret vurdering
8. Mose	0,0	0,2	1.094	3	Ej relevant	Kan sikres mod merbelastning over 1,0 kg N/ha/år. Konkret vurdering
9. Eng	0,0	0,2	1.085	Ej kategori	Ej relevant	Konkret vurdering
10. Mose	0,0	0,4	691	3	Ej relevant	Kan sikres mod merbelastning over 1,0 kg N/ha/år. Konkret vurdering
11. Eng	0,0	0,4	672	Ej kategori	Ej relevant	Konkret vurdering

Tabel 10. Naturpunkter med beregnet ammoniakbelastning.

* Antal andre husdyrbrug der bidrager til kumulation.

**Jf. husdyrgodkendelses-bekendtgørelsens bilag 3.

For husdyrbrug over 15 DE gælder, at disse ikke må etableres, udvides eller ændres, såfremt de ligger mindre end 10 m fra de naturområder, der er nævnt i husdyrgodkendelseslovens § 7 (kategori 1 og 2 natur). I den konkrete sag ligger der ikke naturområder omfattet af husdyrgodkendelseslovens § 7 inden for 10 m fra anlægget.

Det fremgår af tabel 10, at der sker afsætning af ammoniak på lokaliteterne med nummer 3, 5, 8 og 10, der vurderes at være kategori 3-natur. Det fremgår ligeledes af tabellen, at husdyrlovens beskyttelsesniveau er overholdt.

Kategori 3-naturlokaliteter, som omfatter mose, kan ifølge husdyrloven sikres mod merbelastning med ammoniak, der overstiger 1,0 kg N/ha/år. Det vurderes, at overholdelse af dette beskyttelsesniveau er tilstrækkeligt til at sikre mod tilstandsændring af lokaliteterne og er i overensstemmelse med gældende miljøklagenævnspraksis på området (jf. NMK-132-00522).

Der er ingen kategori 1 og 2 natur i nærheden af anlægget. Husdyrlovens beskyttelsesniveau er således overholdt.

Vurdering i forhold til naturlokaliteter ikke omfattet af kategori 1-3

Husdyrlovens beskyttelsesniveau omfatter langt størsteparten af de naturbeskyttede lokaliteter, der findes i det åbne land. Der er dog enkelt lokalitetstyper, der ikke er omfattet. Det drejer sig i den konkrete sag om nogle søer og ferske enge omkring anlægget.

Der er registreret flere søer indenfor 1.000 m fra anlægget (kort 6). For små søer i agerlandet gælder generelt, at de er fosforbegrænsede, og at det derfor primært er

tilførsel af fosfor via overfladeafstrømning fra omgivelserne, der påvirker dem. Det vurderes derfor, at ammoniakpåvirkning af søerne fra anlægget vil være af mindre betydning og ikke væsentlig.

For de omkringliggende ferske enge gælder, at der ikke er registreret særligt ammoniakfølsomme naturtyper på arealerne.

Det vurderes samlet, at der ikke vil ske væsentlig påvirkning af naturlokaliteter, som ikke er omfattet af kategori 1-3 ved det ansøgte. Esbjerg Kommune vurderer derfor, at der ikke er grund til at stille skærpede vilkår til ammoniakreduktionen.

Bilag IV-arter

I forbindelse med miljøvurderingen af et husdyrbrug skal der ske en særlig vurdering mht. forekomst af bilag IV-arter. Vurderingen skal, jf. gældende klagenævnspraksis, tage udgangspunkt i anlæggets påvirkning af omgivelserne.

I den konkrete sag er der ikke kendskab til forekomster af bilag IV-arter indenfor 1.000 meter fra anlægget. Der er således ikke grund til at tro, at der vil ske skade på arterne selv eller deres yngle- eller rastesteder. Der henvises til godkendelsens afsnit om bilag IV-arter.

Samlet vurdering af ammoniakpåvirkning af omgivende natur

De beregnede belastninger af de omgivende naturlokaliteter er lavere end husdyrlovens beskyttelsesniveau, således som det er fastlagt i bilag 3 til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen. Husdyrlovens beskyttelsesniveau er således overholdt.

På grundlag af ovenstående gennemgang af påvirkning for de enkelte naturpunkter, beskyttede arter, samt vurderingen vedrørende kumulative effekter fra omgivende husdyrbrug, vurderes det, at der ved det ansøgte ikke vil ske væsentlig påvirkning af natur omkring anlægget.

Ammoniakpåvirkning af Natura 2000-områder fra anlæg

Påvirkningen af naturområder ved ammoniak mere end 1.000 m fra anlægget vurderes som tidligere nævnt at være så lille, at den ikke kan forventes at have væsentlig betydning.

Det nærmeste Natura 2000-område ligger ca. 7 km fra anlægget. Det drejer sig om habitatområde nr. 239 – Alslev Ådal. Området modtager en totaldeposition på 0 kg N/ha/år fra ejendommen. Dette inkluderer en merbelastning på 0 kg N/ha/år i forbindelse med ansøgningen.

Selvom belastningen er lille, påhviler det altid den godkendende myndighed at sikre at de særlige beskyttelsesinteresser der er forbundet med internationale naturbeskyttelsesområder. Med afsæt i Waddenzee-dommen (EF-domstolens dom af 7. september 2004 i sag C-127/02) fastlægges det, at der skal foretages en konsekvensvurdering hvis det ikke på baggrund af objektive kriterier kan udelukkes, at projektet i sig selv eller i sammenhæng med andre planer eller projekter kan påvirke habitatområdet væsentligt eller når projektet risikerer at skade områdets bevaringsmålsætning.

En konsekvensvurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6, stk. 3 indebærer, at alle de aspekter af et projekt, som i sig selv eller i sammenhæng med andre planer eller projekter kan påvirke bevaringsmålsætningen, skal identificeres før projektets godkendelse under hensyn til bedste videnskabelige viden på området. Der

kan kun meddeles godkendelse af et projekt, hvis miljømyndigheden ud fra konsekvensvurderingen har opnået vished for, at projektet ud fra et videnskabeligt synspunkt, ikke har skadelige virkninger på habitatområdets integritet.

Godkendelsen gives med afsæt i det beskyttelsesniveau, der er fastlagt i bilag 3 til Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug. Overholder husdyrbruget beskyttelsesniveauet i bilag 3, vil det jf. principiel klagenævnsafgørelse (NMK-132-00109) som hovedregel medføre, at husdyrbrugets ammoniakpåvirkning af omgivende Natura 2000-områder er uvæsentlig.

Det er Esbjerg Kommunes opfattelse, at der ikke er forhold der gør, at hovedreglen skulle være tilsidesat. I vurderingen er der lagt vægt på, at den stedlige kortlægning af habitatnaturtyper vurderes at være retvisende. Der er således ikke grund til at tro, at der findes ukortlagte habitatnaturtyper omkring anlægget.

Områdernes bevaringsmålsætning fremgår af de vedtagne Vand- og Natura 2000-planer. Af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 fremgår følgende: *"I de forslag til Natura 2000-planer, der er sendt i høring i september 2010, fremgår det, at reduktion af kvælstofdeposition på Natura 2000-områdernes habitatnaturtyper forventes at ske gennem en kommende ændring af husdyrgodkendelsesloven. Med overholdelse af beskyttelsesniveauerne fastlagt i denne bekendtgørelse gennemføres den nævnte reduktion af kvælstofdepositionen på de sårbare naturområder i Natura 2000-områderne. I forhold til de forslag til vandplaner efter miljømålsloven, der er blevet sendt i høring samtidig med forslag til Natura 2000-planer, indgår miljøgodkendelse af husdyrbrug som bidrag til opfyldelsen af planernes miljømål ved overholdelse af de i denne bekendtgørelses fastlagte beskyttelsesniveauer. Vand- og Natura 2000-planerne giver derfor ikke i sig selv anledning til en skærpelse af beskyttelsesniveauerne nedenfor."*

I den konkrete sag vurderer Esbjerg Kommune samlet ud fra ovenstående afsnit vedrørende vurdering af naturområder inden for 1.000 m fra anlæg, herunder den kumulative effekt fra andre ejendomme, at der ikke vil ske en væsentlig påvirkning af Natura 2000-områder eller de arter og naturtyper områderne er udpeget for at beskytte. Kommunen bemærker endvidere, at beskyttelsesniveauet i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 er overholdt. Kommunen finder derfor ikke, at der er grundlag for at stille skærpede vilkår eller meddele afslag hvad angår ammoniakpåvirkning af Natura 2000-områder fra anlægget.

Påvirkning af naturområder gennem markbidrag

Udbringningen af husdyrgødning påvirker en række arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Det sker ved udbringning af husdyrgødning på arealer grænsende op til naturområderne.

En del af bedriftens udbringningsarealer ligger langt fra naturlokaliteter eller Natura 2000 områder. For disse marker gælder, at der ikke kan forventes en væsentlig påvirkning af omgivende naturlokaliteter ved almindelig markdrift, hvorfor de ikke behandles nærmere.

Markerne, der ligger i forbindelse med naturlokaliteter eller er omfattet af en § 3 registrering, behandles mere detaljeret herunder i tabel 11.

Ingen af udbringningsarealerne ligger nær Natura 2000-områder. Nærmeste Natura 2000-område er habitatområde nr. 239 – Alslev Ådal, som er beliggende ca. 7 km fra nærmeste udbringningsareal. Der er endvidere ikke kendskab til forekomster af habitatnaturtyper inden for og omkring udbringningsarealerne. Det vurderes derfor,

at der ikke ved udbringningen i sig selv, gennem udvaskning eller atmosfærisk deposition af gødningsstoffer fra udbringningsarealerne til de nærliggende Natura 2000-områder, vil ske væsentlig negativ påvirkning af de arter eller naturtyper, Natura 2000-områderne er udpeget for at beskytte.

I Esbjerg Kommune forekommer der adskillige dyrearter optaget på habitatdirektivets bilag IV. Esbjerg Kommune vurderer, at beskyttelsen af disse arter i forbindelse med tilladelser og godkendelser, primært skal ske via regulering af ammoniakemissionen fra selve anlægget. Udbringningen af husdyrgødning på arealerne er underlagt den generelle regulering gennem naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 1, nr. 1, og husdyrgødningsbekendtgørelsens § 41, samt er tilknyttet selvstændigt strafansvar. Mange søer i det åbne land er omfattet af vandløbslovens § 69, der stiller krav om en 2 meter dyrknings- og jordbearbejdningsfri bræmme omkring alle søer med hhv. tilløb, afløb, dræn eller flere lodsejere. Da netop de mindre søer ofte er yngle- og rastesteder for bilag IV-arter (arterne strandtudse, løgfrø, spidssnudet frø, stor vandsalamander og grøn mosaikguldsmed er tilknyttet søer) vurderes denne generelle regulering at være væsentlig for beskyttelsen af bilag IV-arterne.

Kort 7: Udbringningsarealerne beliggende i Esbjerg Kommune, der grænser op til beskyttet natur.

Mark nr.	Naturtype/habitat-natur	I Natura 2000	Vurdering	Vilkår
4-0	Eng	Nej	Ikke særligt kvælstoffølsomt	Ingen
11-0	Eng	Nej	Ikke særligt kvælstoffølsomt	Ingen
9-0	Eng	Nej	Grænser op til en mark, der vurderes at være en eng beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3.	Ingen

			Vurderes ikke at være særligt kvælstoffølsom	
5-1 og 10-0	Sø	Nej	Vurderes at være beskyttet mod overfladeafstrømning fra markerne af de læhegn der er mellem søerne og markerne	Ingen

Tabel 11: Vurdering af marker der grænser op til natur.

Samlet vurdering af påvirkning fra markdrift

Det vurderes, at der ved almindelig lovlig markdrift på bedriftens udbringningsarealer, ikke vil ske væsentlig påvirkning af omkringliggende naturområder, herunder internationale naturbeskyttelsesområder eller arter på habitatdirektivets bilag IV.

Afgræsning af arealer udenfor udbringningsarealet

Der sker afgræsning af markerne 32-0 og 34-0 samt af og til af det nye § 3-areal. For markerne gælder, at de er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 som beskyttede enge.

Kort 8: Afgræsningsarealer er markeret med blå.

Kort 9: Afgræsningsareal der afgræsses med naboens dyr. Arealet er markeret med blå.

Der stilles vilkår om, at:

- Mark 32-0 og 34-0 må afgræsses med op til 1,0 DE/ha/år
- Det nye § 3-areal må afgræsses med op til 0,7 DE/ha/år
- Der må ikke ske tilskuds fodring på markerne 32-0 og 34-0 samt det nye § 3-areal. Sker der samgræsning med omkringliggende marker, må der ikke tilskuds fodres indenfor 15 meter fra de beskyttede naturarealer.

Andre forhold

Ingen af bedriftens udspretningsarealer er omfattet af en MVJ-ordning.

Ingen af bedriftens arealer er beliggende i fredet område.

Mellem mark nr. 1-0, 10-0 og 14-1 findes der beskyttede fortidsminder. Ifølge gældende regler, skal der omkring disse respekteres en 2 meter beskyttelseszone. Det tages derfor for givet, at der ikke sker jordbearbejdning indenfor 2 meter fra fortidsminderne. På den baggrund vurderes det, at beskyttelsesinteresserne forbundet med fortidsminderne ikke tilsidesættes.

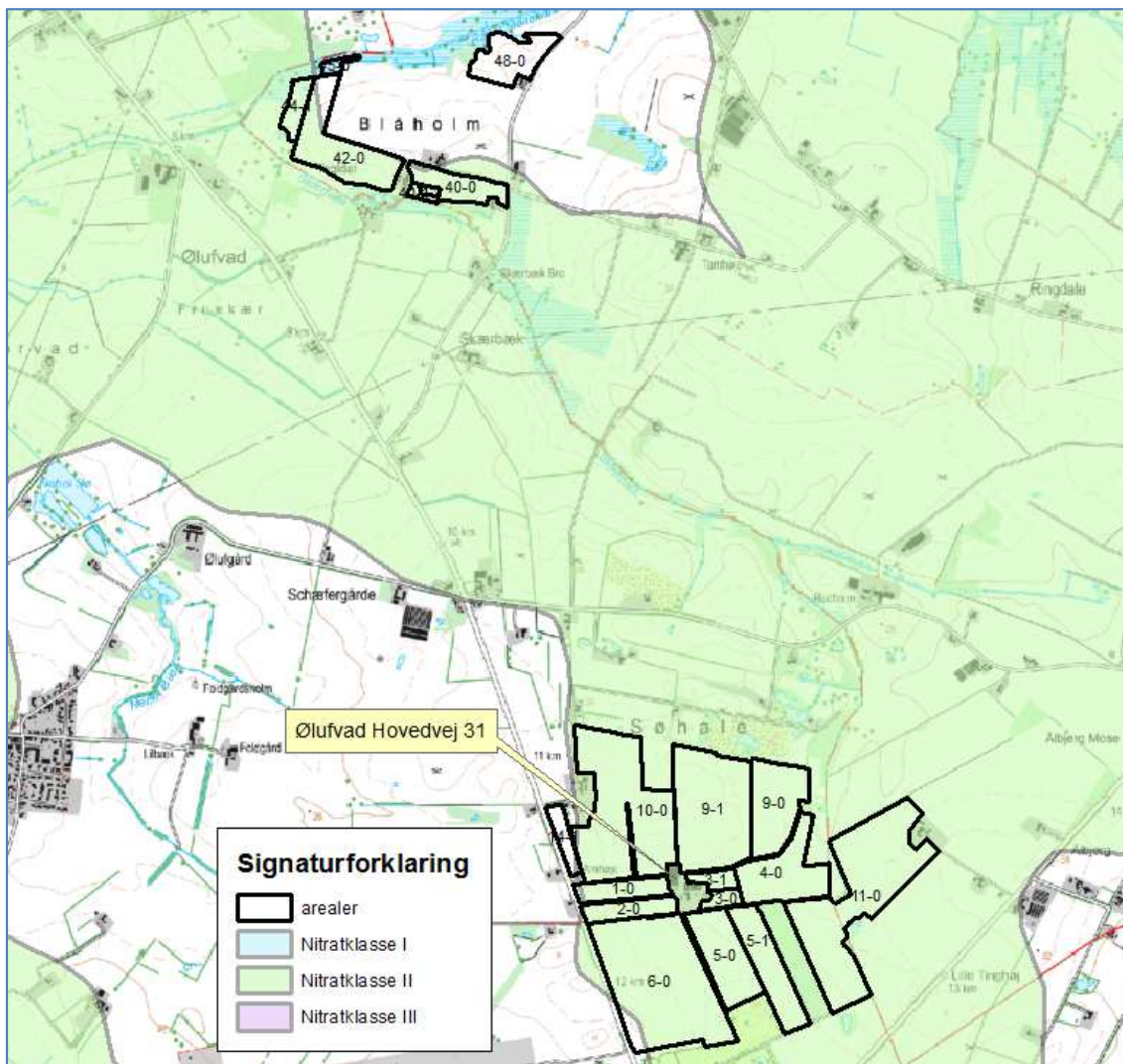
Nitrat til overfladevand – marine områder, vandløb og søer

I ansøgningen indgår 139,8 ha eget og forpagtet areal.

De nordlige udbringningsarealer markerne 40-0, 40-1, 42-0, 44-1, 45-0 og 48-0 er beliggende i Varde Kommune, og sagen har derfor været sendt til høring hos Varde Kommune. Høringsvaret vedrørende disse arealer fremgår af bilag 2.

Beskyttelsesniveauet for nitrat til overfladevand inddeler oplande til sårbare Natura 2000 områder i nitratklasse 1, 2 eller 3. Indenfor nitratklasse 1-3 er der fastsat skærpede krav til den maksimale mængde husdyrgødning, som må udbringes pr. hektar. Udenfor nitratklasseområderne gælder de generelle harmoniregler.

129,5 ha af bedriftens ejede og forpagtede arealer er placeret indenfor oplande, der er klassificeret som nitratklasse II (jf. kort 10).

Kort 10: Arealer beliggende indenfor nitratklasse

På udbringningsarealer der ligger i nitratklasse II område, må der kun udbringes husdyrgødning svarende til 65 % af harmonireglerne. Det er dog muligt for ansøger at have et højere dyretryk, hvis der i stedet anvendes virkemidler, som reducerer kvælstofudvaskningen til mindst samme omfang, som hvis de skærpede harmonikrav var overholdt.

Ifølge ansøgningen vil der blive udbragt 2,3 DE/ha. Som virkemiddel anvendes anvendes et sædskifte med minimum 70 % roer, græs og græsefterafgrøder samt 9 % ekstra efterafgrøder ud over de lovpligtige.

I ansøgningskemaet beregnes udvaskningen fra ejede og forpagtede arealer. Ifølge beskyttelsesniveauet for nitrat beregnes den maksimale tilladte udvaskning til 55,1 kg N/ha. I den konkrete ansøgning er der en udvaskning på 55,1 kg N/ha, og dermed er beskyttelsesniveauet overholdt.

Marine områder:

Bedriftens ejede og forpagtede arealer afvander via mindre vandløb til vandløbssystemet Alslev Å og Varde Å til Vadehavet (Varde Ås flodmunding og Grådyb). Alslev Å er udpeget som habitatområde (nr. 239), Varde Å er udpeget som habitatområde (78) og den marine del af Vadehavet er udpeget som habitatområde (nr. 78), fuglebeskyttelsesområde (nr. 57) og ramsarområde (nr. 27). Ydermere er store områder langs Vadehavets kyster udpeget som Natura 2000-områder (se bilag 3). På udpegningsgrundlaget for disse Natura 2000 områder vurderes flere marine arter og naturtyper at være følsomme overfor tilførsel af kvælstof.

Den primære konsekvens af tilført kvælstof til de marine områder sker gennem en øget primærproduktion af planktonalger, som kan medføre øget iltforbrug, nedsat iltkoncentration, svovlbrinte-dannelse, udskygning m.v. Herved kan primærproduktionen ved særligt bundfloraen påvirkes negativt. F.eks. er en række fugle afhængige af tilstedeværelsen af ålegræs (*Zostera* sp.) og anden makroflora i Vadehavet. Ålegræs kan ses som et eksempel på primærproducenter som påvirkes både direkte og indirekte af næringsstofudvaskning, og som påvirker de højere trofiske niveauer i Vadehavet. Bl.a. er nogle arter fugle (Lysbuget knortegås, Mørkbuget knortegås, Pibeand) direkte afhængige af ålegræs som fødegrundlag, og mange flere fuglearter fouragerer på fisk og invertebrater, som er afhængige af ålegræsbankernes tilstedeværelse. Endelig er ålegræsarterne blandt de betydeligste karakterarter for flere naturtyper fra udpegningsgrundlaget (1110, 1130 og 1160, og 1140 kan også bestå af ålegræssamfund⁸) i Vadehavet. Ålegræsbankerne i Vadehavet er bl.a. i basisanalysen vurderet, at have en reduceret udbredelse i forhold til deres potentiale (jf. historiske kilder), hvilket indikerer en ugunstig tilstand for arter og naturtyper afhængige af denne art.

Tilførsel af næringsstoffer kan påvirke vandmiljøet, og arter og naturtyper i Natura 2000-områderne. For de fleste marine områder vurderes kvælstof at spille den afgørende begrænsende rolle, mens fosfor ikke vurderes at være begrænsende for primærproduktionen og vandmiljøet i marine områder generelt. Dette vurderes også at være tilfældet for vandmiljøet i Vadehavet, bl.a. baseret på overvågningsdata og rapporter fra DMU og de tidligere amter^{9 10 11}.

Kommunen har vurderet det aktuelle projekts tilførsel af kvælstof til Vadehavet. Vurderingen er foretaget på baggrund af Miljøstyrelsens digitale vejledning om miljøgodkendelse af husdyrbrug¹².

Miljøstyrelsens vejledning fastlægger afskæringskriterier for skadesvirkning. Nitratudvaskningen fra et husdyrbrug vurderes ikke at medføre skadesvirkning på overfladevande, herunder Natura 2000-områder samt yngle- eller rasteområder for beskyttede arter, såfremt afskæringskriterierne er overholdt. Afskæringskriteriets punkt 1 omfatter en vurdering af, om det ansøgte i forbindelse med andre planer og projekter vil kunne have en skadesvirkning. Afskæringskriteriet punkt 2A/2B omfatter en vurdering af, om det ansøgte i sig selv vil kunne have en skadesvirkning.

Påvirkning fra projektet i kumulation med andre planer og projekter

Afskæringskriteriet for så vidt angår påvirkning fra projektet i kumulation med andre planer og projekter (punkt 1) lyder:

⁸ Interpretation manual of European Union habitats – EUR27. Europakommissionen juli 2007.

⁹ Vandmiljø og Natur 2007 – NOVANA. DMU 2009, s. 70

¹⁰ Basisanalysen del II – Vanddistrikt 55. Ribe Amt 2006.

¹¹ Estimation of nutrient reductions to achieve phytoplankton ecological targets in the Wadden Sea. DMU 2008, s. 8.

¹² www.mst.dk/virksomhed_og_myndighed/landbrug - webvejledning til husdyrgodkendelser

Antal dyreenheder (DE) i det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, har ikke været stigende siden 1. januar 2007. Hvis der er andre kilder til nitratudvaskning, fx ny bebyggelse end den samlede husdyrproduktion, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra det aktuelle opland siden 1. januar 2007, skal dette inddrages i vurderingen således, at en eventuel øget nitratudvaskning fra andre kilder end den samlede husdyrproduktion kan medføre et skærpet krav i godkendelsen, der modsvarer miljøeffekten af den øgede nitratudvaskning i det aktuelle opland. Gennemførte initiativer, fx etablering af vådområder, som reducerer nitratudvaskningen fra det aktuelle opland, kan ikke anvendes til at til-lade et øget dyretryk i det aktuelle opland.

Data fra det Centrale Husdyrbrugs Register (CHR) viser, at der fra 2007 til 2015 (seneste registrering)¹³, er sket en stigning på 12,9 % i Grådyb.

Ifølge Miljøstyrelsens vejledning kan kommunen uanset en eventuel stigning i husdyrholdet godkende ansøgninger, hvor nitratudvaskningen er reduceret så meget, at den ikke overstiger en nitratudvaskning, der svarer til planteavlsbrug. Ifølge beregninger i it-ansøgningen svarer nitratudvaskningen fra et planteavlsbrug til 71,9 kg N/ha.

I det ansøgte projekt beregnes der en udvaskning på 55,1 kg N/ha ved brug af 9 % ekstra efterafgrøder ud over det lovpligtige. Da udvaskningen er mindre end eller svarende til udvaskningen fra et planteavlsbrug, er ovennævnte kriterium overholdt. Andelen af efterafgrøder fastholdes med vilkår.

Esbjerg Kommune har yderligere foretaget en vurdering af en række andre potentielle kilder til en stigning i kvælstofbelastning, herunder dambrugsudledninger, renseanlæg og nye bebyggelser. Data til belysning af faktorerne stammer fra Vandområdeplan 2015-2021¹⁴ og bedst tilgængelige viden. Et samlet billede over status for de øvrige kilder i hele oplandet til Vadehavet haves ikke, men kommunen har kendskab til en række nedlæggelser og forbedringer på både dambrug og renseanlæg indenfor såvel som udenfor Esbjerg Kommune, som samlet giver et væsentligt fald i kvælstofbelastningen. For alle kilder konkluderes det, at der alene er tale om fald i belastningen.

Nitratudvaskningen fra det ansøgte projekt er reduceret, så den ikke overstiger nitratudvaskningen fra et planteavlsbrug, og der vurderes ikke at ske nogen forøgelse af belastningen med kvælstof fra andre kilder til recipienten. På den baggrund vurderer Esbjerg Kommune, at projektet i forbindelse med andre planer og projekter ikke vil medføre en skadesvirkning på det marine vandmiljø og arter og naturtyper tilknyttet Natura 2000-områderne i Vadehavet.

Påvirkning fra projektet i sig selv

Grådyb karakteriseres som et åbent bassin, og er omfattet af afskæringskriterie 2A:

Pkt. 2A: Nitratudvaskningen fra den eksisterende og den ansøgte husdyrproduktion er mindre end 5 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, dog således, at

Pkt. 2B: nitratudvaskningen fra den eksisterende og den ansøgte husdyrproduktion er mindre end 1 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, hvis udvaskningen sker til et vandområde, der er karakteriseret som et lukket bassin og/eller er et meget lidt eutrofieret vandområde.

¹³ Vurderingen er foretaget på baggrund af Miljøstyrelsens opgørelse over dyretryk på <http://jordbrugs-analyser.dk/webqis/>

¹⁴ Vandområdeplan 2015-2021 for Vandområdedistrikt Jylland og Fyn.

I Miljøstyrelsens digitale vejledning understreges det, at husdyrlovgivningen alene regulerer husdyrgødning og ikke nitratudvaskning fra andre kilder som f.eks. nitratudvaskningen fra almindelig planteavl.

For at vurdere om projektet i sig selv kan have en skadesvirkning, skal der således alene tages udgangspunkt i den ekstra nitratudvaskning, som anvendelse af husdyrgødning giver anledning til set i forhold til udvaskningen fra et plantebrug.

Som beskrevet i det foregående afsnit, giver det ansøgte projekt anledning til en udvaskning på 55,1 kg N/ha, hvilket er lavere eller på niveau med udvaskningen fra et planteavlsbrug, der er beregnet til 71,9 kg N/ha. Det ansøgte projekt giver således ikke anledning til en merudvaskning af nitrat som følge af anvendelsen af husdyrgødning.

Esbjerg Kommune vurderer derfor, at det ansøgte ikke i sig selv kan medføre en skadesvirkning, på det marine vandmiljø og arter og naturtyper tilknyttet Natura 2000-områderne i Vadehavet.

På baggrund af ovennævnte vurderes Esbjerg Kommune, at det ansøgte husdyrprojekt ikke vil medføre en skadesvirkning på marine områder, herunder Natura 2000-områder samt yngle- eller rasteområder for beskyttede arter som følge af nitratudvaskningen.

Vandløb

Næringsstoffer tilført vandløb og de naturtyper der er tilknyttet vandløbet, vurderes generelt at have en meget kort opholdstid i vandløbssystemet. Evt. øget algevækst og de sekundære effekter heraf, vurderes pga. vandets korte opholdstid samt høje opblandingsgrad, ikke at medføre væsentlige påvirkninger af vandløbets arter og naturtyper.

På udpegningsgrundlaget for Natura 2000 områderne (jf. habitatbekendtgørelsen) vurderes derfor ikke at være arter eller naturtyper i vandløb, nær og nedstrøms be-driftens arealer, som påvirkes væsentligt som følge af udvaskning af kvælstof. Kommunen vurderer, at de generelle reguleringer af markdrift samt brug af kunstgødning og husdyrgødning er tilstrækkelige til at sikre vandløbene i Natura 2000 områderne. Størrelsen af den beregnede udvaskning på 55,1 kg N/ha, som er mindre end eller svarende til udvaskningen fra et planteavlsbrug, skønnes ikke at ændre på denne vurdering. Den beregnede tilførsel af kvælstof til Alslev Å og Varde Å vurderes jf. ovenstående begrundelse konkret ikke at være af en størrelsesorden som kan påvirke vandløbenes tilstand eller de naturtyper og arter der forekommer i vandløbene, herunder udpegningsgrundlaget for de nedstrøms liggende Natura 2000-områder og bilag IV-arter.

Samlet set vurderes det, at kvælstof til vandløb, søer og kystvande ikke vil skade de internationale naturbeskyttelsesområder eller medføre en væsentlig miljøpåvirkning af områder af særlige regionale- eller lokale beskyttelsesinteresser.

Fosfor til overfladevand – marine områder, vandløb og søer

Udbringning af husdyrgødning kan medføre en tilførsel af fosfor til vandmiljøet fra markerne og efterfølgende eutrofiering og algeopblomstring i de modtagende vandområder.

Som udgangspunkt ophobes fosfor tilført til marker i jorden. Selvom der tilføres mere fosfor til et areal end der fraføres med afgrøderne, vil det ikke nødvendigvis medføre et tab af fosfor til recipienten. Men en fortsat nettotilførsel øger imidlertid

risikoen for et øget fosfortab til vandmiljøet, da jordens evne til at tilbageholde fosfor falder som følge af akkumuleringen med fosfor. Risikoen for tab af fosfor til vandmiljøet, er således bestemt af fosforpuljen i jorden (som anslås ud fra jordens fosfortal).

Esbjerg Kommune har i det følgende afsnit foretaget en vurdering af, om husdyrlovens generelle beskyttelsesniveau for fosfor er overholdt. Endvidere er der foretaget en konkret vurdering af, om der – på trods af at beskyttelsesniveauet er overholdt – er en særlig risiko for tab af fosfor fra udbringningsarealerne, som giver grundlag for at fastsætte skærpede vilkår til fosforoverskuddet fra bedriften.

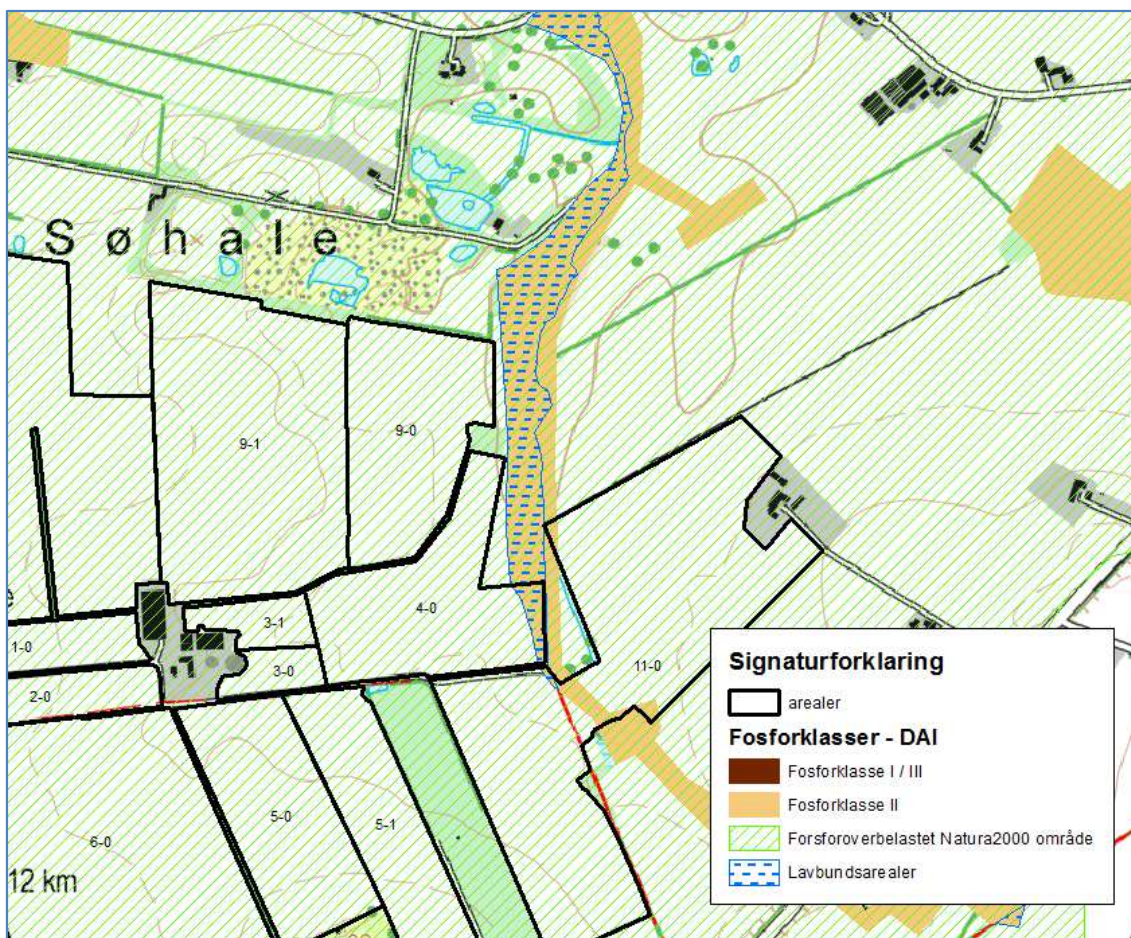
Det generelle beskyttelsesniveau

Beskyttelsesniveauet for fosfor omfatter kun arealer i oplande til Natura 2000-områder, der er overbelastet med fosfor. Kravet til fosforoverskud afhænger af jordtype, dræningsforhold, fosfortal, samt jern-fosforindhold, jf. husdyrgodkendelsens bilag 3.

Alle ejendommens ejede og forpagtede arealer i Esbjerg Kommune ligger i oplandet til Varde Å, hvis udmunding i Ho Bugt udgør et meget sårbart Natura 2000-område af naturtypen 1130 flodmundinger. Denne recipient fremgår således af Miljøministeriets kortværk over Natura 2000 områder overbelastet med fosfor.

Dele af disse arealer er drænede lavbundslande. 0,37 ha er derfor omfattet af fosforklasse II. Der skal derfor, i henhold til bekendtgørelsen, stilles krav til fosforoverskuddet fra bedriften.

Udbringningsarealernes placering i forhold til fosforklasser fremgår af kort 11.

Kort 11: Fosforklasser og lavbund

Kortlægningen på arealinfo indeholder ikke alle søer i Natura 2000-områder, som betegnes som vandområder overbelastet med fosfor.

Esbjerg kommune har vurderet, at ingen af bedriftens ejede og forpagtede arealer er beliggende inden for oplandet til en Natura 2000 sø overbelastet med fosfor.

I ansøgningssystemet på husdyrgodkendelse.dk er der foretaget beregninger af fosforoverskuddet fra ejede og forpagtede arealer. Beregningerne fremgår af nedenstående tabel 12.

Fosforklasser	Ejede og forpagtede arealer (ha). Opland Varde Å	Fosforoverskud nudrift (kg P/ha)	Maksimalt tilladt fosforoverskud ansøgt drift (Kg P/ha)
Pt <4,0 eller udrænnet eller afvander ikke til Natura 2000 overbelastet med fosfor (fosforklasse 0)	139,45	1,5	8,8
Pt 4,0 – 6,0 (fosforklasse 1)	0,00	1,5	5,5
Lavbundslande (fosforklasse 2)	0,37	1,5	2,0
Pt > 6,0 (fosforklasse 3)	0,00	1,5	0,0
Hele bedriftens udbringningsareal	139,8		8,8

Tabel 12: Arealernes beliggenhed i forhold til fosforklasse registreringen.

Det er oplyst i ansøgningen, at der er en arealvægtet fjernelse af fosfor fra ejede og forpagtede arealer på 29,9 kg P/ha/år og et gennemsnitligt fosforoverskud på

ca. 8,2 kg P/ha/år. Kravet til maksimal fosforoverskud på 8,8 kg P/ha/år er dermed overholdt.

Der stilles vilkår til det anvendte sædskifte og mængden af udbragt fosfor på areaerne.

Vurdering ift. skærpelse af beskyttelsesniveauet

På baggrund af Miljøstyrelsens vejledning har Esbjerg Kommune foretaget en konkret vurdering af risikoen for tab af fosfor til marine områder, vandløb og søer med henblik på at vurdere, om der i den konkrete sag er grundlag for at skærpe beskyttelsesniveauet for fosfor i overensstemmelse med kriterierne i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 4.

Det følger af Miljø- og Fødevareklagenævnets praksis, at reglerne i husdyrgodkendelsens bilag 3 – suppleret med adgangen til at fastsætte skærpede vilkår, jf. bilag 4 - gør op med reguleringen af fosforoverskuddet (NMK-133-00045). Nævnets praksis er begrundet med, at den tilgængelige forskningsbaserede viden om tab af fosfor fra udbringningsarealerne til vandmiljøet må anses for at være begrænset, og at der ikke for tiden findes videnskabeligt anerkendte modeller eller metoder, der kan fastslå, hvor stor en mængde fosfor, der udvaskes til vandmiljøet fra nærmere angivne udbringningsarealer.

Endvidere foretages en vurdering af det aktuelle projekts påvirkning med fosfor jf. habitatbekendtgørelsen.

Marine områder

Som nævnt under kvælstof afvander bedriftens udbringningsarealer via mindre vandløb og vandløbssystemet Alslev Å og Varde Å til Vadehavet. Den marine del af Vadehavet er udpeget som habitatområde (nr. 78), fuglebeskyttelsesområde (nr. 57) og Ramsarområde (nr. 27) jf. habitatbekendtgørelsen. Ydermere er store områder langs Vadehavets kyster udpeget som Natura 2000-områder.

Tilførsel af næringsstoffer kan påvirke vandmiljøet, og arter og naturtyper i Natura 2000-områderne. For marine områder, især åbne farvande, vurderes kvælstof dog at spille den afgørende begrænsende rolle, mens reduktion af fosfor vurderes ikke at medføre øget begrænsning af primærproduktionen og forbedring af vandmiljøet. Dette vurderes generelt at være tilfældet for vandmiljøet i Vadehavet, bl.a. baseret på overvågningsdata og NOVANA-rapporter fra DMU og de tidligere amter^{15 16 17}.

En undtagelse fra denne vurdering er brakvandsområdet Varde Ås flodmunding. Her vurderes området, på linje med Miljøstyrelsens kortlægning af vandområder overbelastet med fosfor, jf. www.arealinfo.dk, at være sårbart overfor tilførsel af både fosfor og kvælstof. Som beskrevet ovenfor er der foretaget en vurdering af arealerne i oplandet til Varde Å.

Kun en mindre del af mark 4-0 (0,37 ha) har en jordbund bestående af drænet lavbundsjord svarende til beskyttelsesniveauet for fosforklasse 1-3 jf. bekendtgørelsens bilag 3. Ingen arealer skråner noget sted med over 6° mod vandløb, og derfor vurderes risikoen for fosforoverfladeafstrømning som værende meget lille.

¹⁵ Vandmiljø og Natur 2007 – NOVANA. DMU 2009, s. 70

¹⁶ Basisanalysen del II – Vanddistrikt 55. Ribe Amt 2006.

¹⁷ Estimation of nutrient reductions to achieve phytoplankton ecological targets in the Wadden Sea. DMU 2008, s. 8.

Arealerne i oplandet vurderes derfor ikke at udgøre en væsentlig risiko for tab af fosfor til Natura 2000-området.

Det ansøgte projekt overholder beskyttelsesniveauet for fosfor, som det er fastlagt i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 og på baggrund af arealernes beliggenhed og karakter, er der endvidere ikke hjemmel i bekendtgørelsens bilag 4 til at fastsætte skærpede vilkår.

Da det ansøgte projekt lever op til husdyrlovens regulering af fosforoverskud vurderer Esbjerg Kommune, at projektet i sig selv og i forbindelse med andre planer og projekter ikke vil medføre en skadesvirkning på det marine vandmiljø og arter og naturtyper tilknyttet Natura 2000-områderne i Vadehavet.

Med baggrund i ovenstående vurdering ses der på udpegningsgrundlaget for Natura 2000 områderne ikke at være marine arter og naturtyper, som vil skades ved tilførsel af fosfor, ligesom ingen af de i Vadehavet kendte bilag IV-arter, eller deres yngle- og rasteområder, vurderes at blive beskadiget eller ødelagt ved fosfortilførsel fra projektet.

På baggrund af arealernes beliggenhed og karakter, vurderer Esbjerg Kommune, at der ikke er grundlag for at skærpe det gældende beskyttelsesniveau for fosfor.

Vandløb

Fosfor tilført vandmiljøet kan have negative konsekvenser for arter og naturtyper i vandmiljøet, særligt gennem en øget primærproduktion af planktonalger, som kan medføre øget iltforbrug, nedsat iltkoncentration, svovlbrintedannelse, udskygning m.v.

Næringsstoffer tilført vandløb og de naturtyper der er tilknyttet vandløbet, vurderes dog generelt at have en meget kort opholdstid i vandløbssystemet, og evt. øget algevækst og de sekundære effekter heraf, vil pga. vandets korte opholdstid samt høje opblandingsgrad, ikke medfører væsentlige påvirkninger af vandløbets arter og naturtyper. Der vurderes derfor ikke at være arter eller naturtyper i vandløbene som er fosforfølsomme.

Tilførslen af fosfor fra bedriftens ejede og forpagtede arealer ved almindelig udvaskning gennem jorden til Alslev Å og Varde Å vurderes således konkret ikke at påvirke vandløbenes tilstand eller skade de naturtyper og arter der forekommer i vandløbene, herunder udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder og bilag IV-arter i forbindelse med vandløbene.

Ved voldsomme, akutte tilførsler af organisk stof til vandløb, herunder overfladeafstrømning af husdyrgødning, kan der dog risikere at opstå en tilstand af iltfattighed, svovlbrintedannelse samt uhygiejniske forhold, som vil være til skade for vandmiljøet.

Esbjerg Kommune har i denne redegørelse vurderet på risikoen for direkte udløb af husdyrgødning til vandmiljøet, bl.a. særligt vandløbsnære arealer, skrånende arealer m.v.

I den konkrete sag indgår der arealer der ligger vandløbsnært. Udbringningsarealerne skråner på intet sted stærkt ned mod vandløbene. Der er ikke fundet særlige risikoelementer, som kunne betinge særlige krav til håndtering af husdyrgødningen på bedriftens arealer, for at sikre vandmiljøet, arter eller naturtyper imod skade. Ifølge Lov om vandløb (§ 69) vil der langs vandløbet være krav om 2 m gødnings-

og dyrkningsfri bræmme. Esbjerg Kommune vurderer på dette grundlag, at der ikke vil ske væsentlige påvirkninger af miljøer i vandløbet, som følge af projektet.

Søer

Søer kan, grundet vandets længere opholdstid end i vandløb, påvirkes af udvaskning af næringsstoffer. Søer vurderes særligt at være sårbare overfor tilførsel af fosfor, som oftest er den begrænsende faktor for søens algeproduktion, hvorimod reduktion af kvælstof (nitrat) vurderes ikke at begrænse primærproduktionen eller forbedre søernes miljøtilstand.

Som det fremgår af tidligere afsnit afvander arealerne ikke til naturtype-søer indenfor Natura 2000 område.

Bedriftens ejede og forpagtede arealer vurderes ikke at ligge i oplandet til større søer som er omfattet af vandplanen.

Samlet set vurderes det, at fosfor til vandløb, søer og kystvande ikke vil skade de internationale naturbeskyttelsesområder eller medføre en væsentlig miljøpåvirkning af områder af særlige regionale- eller lokale beskyttelsesinteresser og at der derfor ikke er grundlag for at skærpe det fastlagte beskyttelsesniveau.

Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV arter)

Af habitatdirektivets bilag IV fremgår en række særlige dyre- og plantearter, der kræver streng beskyttelse. Esbjerg Kommune har konkret vurderet det ansøgte projekt i forhold til, hvorvidt dyrearternes yngle- og rasteområder kan beskadiges i arternes naturlige udbredelsesområde, og hvorvidt plantearterne kan blive ødelagt som følge af det ansøgte. Til vurderingen af arternes udbredelse og levesteder er anvendt "Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV" (faglig rapport nr. 635 fra Danmarks Miljøundersøgelser) og kommunens øvrige kendskab til arternes forekomst. De danske arter på habitatdirektivets bilag IV kan endvidere ses i denne godkendelses bilag 3.

Ud fra det generelle kendskab til arternes forekomst i Esbjerg Kommune vurderes det, at der kan være odder, snæbel, marsvin, vandflagermus, sydflagermus, pipistrel flagermus, markfirben og spidssnudet frø indenfor lokalområdet. Derudover er der specifikt kendskab i kommunen til forekomster af grøn mosaikguldsmed (ca. 18,9 km S for anlægget), grøn kølleguldsmed (ca. 15,5 km SØ for anlægget), strandtudse (ca. 5,7 km S for anlægget), løgfrø (ca. 12,8 km SØ for anlægget), stor vandsalamander (ca. 14,5 km SØ for anlægget) og birkemus (ca. 9,2 km V for anlægget).

Vedrørende arterne grøn mosaikguldsmed, grøn kølleguldsmed, birkemus, stor vandsalamander, løgfrø, strandtudse og spidssnudet frø vurderer Esbjerg Kommune, ud fra afstanden til de kendte forekomster og jf. gennemgangen vedrørende påvirkning af naturområder fra ammoniakdeposition fra anlæg, at der ikke vil ske væsentlig påvirkning af arternes yngle- og rastesteder ved det ansøgte.

Flagermus benytter ofte hulheder i træer eller huse som opholdssted om dagen og under vinterdvalen. Føden består af insekter som fanges i luften nær vådområder, marker, skove og levende hegn. De enkelte arter af flagermus har forskellige præferencer mht. fødesøgningsområde og sommer- og vinterophold. Der er ingen registreringer af flagermus nær ejendommens anlæg, men det kan ikke udelukkes at én eller flere arter kan raste eller yngle i området omkring anlægget. Det ansøgte vurderes ikke at have en negativ indflydelse på flagermus, da hverken opholdssteder eller fødegrundlag påvirkes ved driften af anlægget.

Især solbeskinnede skråninger med veldrænet jord og lav vegetation kan være potentielle yngle- eller rasteområder for markfirben. Det ansøgte vurderes ikke at have en negativ effekt på en eventuel bestand af markfirben, da der ikke er potentielle yngle- eller rastesteder omkring ejendommens anlæg.

Odder er tilknyttet vandløb og søer, hvor de søger føde. Opsplitning af bestande og levesteder, forstyrrelser fra friluftsliv og anlægsarbejder samt ødelæggelse og forringelse af yngle- og rasteområder kan true odderen. Det vurderes jf. vurderingerne i afsnittet om påvirkning af omgivende natur ammoniak fra anlægget, at det ansøgte ikke vil give anledning til en væsentlig påvirkning af vandløb og søer i nærheden af ejendommens anlæg herunder evt. raste- og ynglesteder for odder ved vandløbet Skærbæk.

Arterne snæbel og marsvin er tilknyttet Vadehavet og tilhørende vandløb. Disse arters yngle- og rastesteder kan, grundet deres særlige karakter og udstrækning, ikke forventes at blive påvirket væsentligt af ammoniakemissionen fra husdyrbruget. Det vurderes derfor, at det ansøgte ikke vil give anledning til væsentlig påvirkning af de omgivende vandløb og marine områder (Vadehavet), som de nævnte arter benytter som raste- og ynglesteder.

Samlet konkluderes det på baggrund af ovenstående vurderinger, at projektet ikke vil beskadige eller ødelægge yngle- og rasteområder for de forekommende bilag IV-dyrearter. Der kendes ikke til forekomster af bilag IV-plantearter som kan påvirkes eller ødelægges af projektet.

Nitrat til grundvand - nitratfølsomme vandindvindingsområder

Ingen af ejendommens ejede og lejede udbringningsarealer er placeret inden for nitratfølsomt indvindingsområde jf. bekendtgørelse om udpegning af drikkevandsressourcer¹⁸. Ifølge beskyttelsesniveauet for grundvand, er der derfor ikke krav til udvaskningen af nitrat fra udbringningsarealerne.

Bedst tilgængelige teknik (BAT)

I forbindelse med miljøgodkendelser af husdyrbrug skal kommunen sikre sig, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af "bedst tilgængelig teknik (BAT)".

Ved fastlæggelse af den "bedste tilgængelige teknik" anvendes Miljøstyrelsens BAT standardvilkår. BAT standardvilkårene anviser en metode til at fastlægge emissionsgrænseværdier for husdyrbrugets samlede anlæg.

Grundlaget for reduktionen i næringsstofforureningen er i lovgivningen baseret på, at der kan anvendes differentierede virkemidler. Det er således op til det enkelte husdyrbrug at beslutte, hvilke virkemidler der tages i anvendelse for at opfylde emissionsgrænseværdien.

Emissionsgrænseværdi for ammoniak (stald og lager)

¹⁸ Bekendtgørelse om udpegning af drikkevandsressourcer (BEK nr. 365 af 19.4.2016)

Miljøstyrelsen har fastlagt emissionsgrænseværdien¹⁹ for ammoniak ud fra det princip, at enkeltteknologier med reduktionsomkostninger, der overstiger 100 kr. pr. kg reduceret N, ikke bør indgå i vurderingen.

Ved fastsættelse af en emissionsgrænseværdi for det samlede anlæg skal der ifølge Miljøstyrelsens BAT-standardvilkår udregnes emissionsgrænser for de enkelte dele af (stald)anlægget, hvor der særligt skelnes mellem eksisterende og nye staldanlæg. Summen af disse emissionsgrænser udgør emissionsgrænseværdien for det samlede anlæg, som skal overholdes af husdyrbruget.

Udvidelsen af dyreholdet på Ølufvad Hovedvej 31 sker i eksisterende bygninger, uden at der foretages gennemgribende renoveringer.

Ifølge Miljøstyrelsens BAT-standardvilkår kan emissionsgrænseværdien for den samlede, årlige ammoniakemission fra anlægget, som er opnåelig ved anvendelse af BAT, beregnes til 3.988 kg NH₃-N. Beregninger af emissionsniveauet fremgår af nedenstående tabel 13.

Antal dyr og staldsystem	Emissionsgrænseværdi Uden korrektion (kg NH ₃ -N/dyr)	Korrigeret emissionsgrænseværdi (kg NH ₃ -N/dyr)	Total kg NH ₃ -N/dyr for dyregruppen
190 malkekøer, tung race, sengestald med fast gulv	Der findes ingen emissionsgrænseværdi. Derfor foretages beregning ud fra normalt.		2.865*
20 malkekøer, tung race, dybstrøelse (hele arealet)	10,04		201
8 opdræt, tung race, dybstrøelse (hele arealet)	3,15	$\frac{((24+23) \times 0,0729 + 1,93)}{4,34} = 1,23$	31
74 opdræt, tung race, sengestald med fast gulv	Der findes ingen emissionsgrænseværdi. Derfor foretages beregning ud fra normalt.		539*
30 opdræt, tung race, spaltegulvsboks	Der findes ingen emissionsgrænseværdi. Derfor foretages beregning ud fra normalt.		181*
70 småkalve, tung race, dybstrøelse (hele arealet)	Der findes ingen emissionsgrænseværdi. Derfor foretages beregning ud fra normalt.		132*
100 tyrekalve, tung race, dybstrøelse (hele arealet)	Der findes ingen emissionsgrænseværdi. Derfor foretages beregning ud fra normalt.		7*
2 heste (300-500 kg)	Der findes ingen emissionsgrænseværdi. Derfor foretages beregning ud fra normalt.		14*
2 heste 500-700 kg	Der findes ingen emissionsgrænseværdi. Derfor foretages beregning ud fra normalt.		18
Total BAT emissionsniveau for projektet			3.988
Projektets aktuelle ammoniakemission			3.287

¹⁹ Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT), Husdyrbrug med konventionel produktion af malkekvæg (gyllebaserede staldsystemer), Miljøstyrelsen maj 2011.

Konventionel produktion af svin og malkekvæg udenfor gyllesystemer, Miljøstyrelsen februar 2012

BAT niveauet er overholdt med		701
-------------------------------	--	-----

Tabel 13: Beregning af BAT-emissionsgrænseværdi

*Aflæst i ansøgning

I ansøgningen på Ølufvad Hovedvej 31 er der en samlet årlig ammoniakemission på 3.287 kg NH₃-N. Da dette niveau for ammoniakemission er lig eller mindre end den vejledende emissionsgrænseværdi vurderer Esbjerg Kommune, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at begrænse ammoniakemissionen fra stald og lager ved anvendelse af bedst tilgængelig teknik.

De virkemidler der kan anvendes til at reducere ammoniakemissionen er primært knyttet til valg af staldsystem/-teknologi, fodringstiltag, samt opbevaring af husdyrgødning.

De virkemidler der er anvendt på Ølufvad Hovedvej 31 fremgår af følgende redegørelse vedrørende staldindretning, fodringstiltag og opbevaring af husdyrgødning.

Staldsystem/-teknologi

I ansøgningen er der redegjort for følgende vedrørende BAT og staldsystem/-indretning:

- Den eksisterende kælvningsafdeling er med dybstrøelse for at sikre optimale velfærd i forbindelse med kælvning.
- Den eksisterende kalvestald er etableret med dybstrøelse af hensyn til kalvenes udvikling og velfærd.
- Eksisterende kostald er med fast gulv, stalden er fra 2006, og det vurderes at være for dyrt at ændret gulvsystemet i stalden. Gulvet skrubes min. 12 gange i døgnet, og der er derfor indsat en effekt på 20 pct. i husdyrgodkendelse.dk

Der stilles vilkår til skrabning af gulvet i kostalden skal foregå hver 2. time, og at skraberen skal være forsynet med en timer.

Fodringstiltag

I ansøgningen er der redegjort for følgende vedrørende BAT og foder:

- Foderproduktion og indkøb af foder sker på grundlag af foderplanlægning.
- Der tages analyser af grovfoder, og foderplanen afpasses grovfoderets sammensætning og kvalitet.
- Der udarbejdes foderplaner i samarbejde med konsulent og med anvendelse af nyeste viden indenfor kvægfodring. Herved optimeres fodringen, så unødigt forbrug af råvarer undgås.
- Der foretages jævnligt éndagsfoderkontrol for kørerne, som opfølgning på om fodertildelingen følger planen.

Ansøgers redegørelse er i overensstemmelse med BREF dokumentet der angiver, at det er BAT at sikre effektiv fodring gennem sammensætning af næringsstofindholdet i foderet, og løbende kontrol, således at det stemmer overens med dyrenes behov.

Opbevaring af husdyrgødning

I ansøgningen er der redegjort for følgende vedrørende BAT og opbevaring af husdyrgødning:

- Fast mæg opbevares til dels på møddingsplads med opsamling af vand til gylletanken. Dette minimerer udvaskningen af nitrat.

- Fast husdyrgødning og dybstrøelse uden daglig tilførsel overdækkes med kompostdug, presenning eller plastik, hvilket reducerer ammoniakemissionen.
- Dybstrøelse opbevares til dels i markstak jf. regler for opbevaring (§8 i Husdyrgødningsbekendtgørelsen).
- Flydende husdyrgødning opbevares i tætte gylletanke og udbringes på markerne ud fra afgrødens behov på den enkelte mark. Herved optimeres optagelsen af næringsstoffer og udvaskningen af nitrat samt udledningen af fosfor minimeres.
- Årligt efterses tæthed af overjordisk del og kabler på gyllebeholdere for intakt beskyttelse og eventuelle brud. Ved skader kontaktes leverandøren.
- Tankene tømmes ca. en gang årligt for indvendig inspektion. Inspektionen foretages stående uden for tanken.
- Gyllen omrøres kun forud for udkørsel af gylle.
- Tankene er tilmeldt de lovpligtige eftersyn, hvilket betyder, at tanken hvert 10. år bliver kontrolleret af autoriseret kontrollant for, om tanken opfylder krav til holdbarhed, tæthed og styrke.

Ansøgers redegørelse er i overensstemmelse med BREF dokumentet der angiver, at for så vidt angår BAT ved opbevaring af flydende husdyrgødning omfatter dette en stabil beholder der kan modstå påvirkning og som er tæt og beskyttede mod tæring; at gylle kun omrøres lige før tømning i forbindelse med udbringning; samt at tanken overdækkes med fast låg eller flydelag.

Emissionsgrænseværdi for fosfor

Ved fodring af malkekvæg vil mange fodermidler i praksis have et fosforindhold, som overstiger koens fysiologiske behov uden brug af mineralsk fosfor. Fodermidlernes naturligt høje indhold af fosfor vil derfor i mange tilfælde begrænse muligheden for at optimere fosfortildelingen i praksis. Samtidig medfører manglende viden om fordøjeligheden af foderets fosforindhold, at der fortsat skal være en sikkerhedsmargen i fodringsnormerne og fodringsplanlægningen, som tager hensyn hertil.

Da der på nuværende tidspunkt ikke findes tilgængelige teknikker eller teknologier til at reducere fosforudledning via fodring vurderer Esbjerg Kommune, at ansøger har truffet de nødvendige foranstaltninger til at begrænse fosforudledningen ved anvendelse af bedst tilgængelige teknik.

Øvrige parametre ved vurdering af "bedst tilgængelig teknik"

Vurderingen af BAT i forbindelse med udvidelse på Ølufvad Hovedvej 31 foretages også i forhold til følgende parametre:

- Management
- Forbrug af vand og energi
- Udbringning af husdyrgødning

Det fremgår af Miljøstyrelsens BAT standardvilkår, at kommunen ved vurderingen af ovennævnte punkter kan anvende BREF-dokumentet om intensiv fjerkræ- og svineproduktion. Miljøstyrelsen finder, at elementerne i BREF-dokumentet også kan anvendes for husdyrbrug med kvægbrug.

Management

I henhold til BREF dokumentet er det BAT at sikre, at ansatte har den nødvendige uddannelse, at der forefindes beredskabsplaner der sikrer hensigtsmæssig adfærd ved uforudsete hændelser samt at registrere forbruget af næringsstoffer. Desuden

er der beskrevet en række elementer som allerede er implementeret i dansk lovgivning herunder krav om gødningsplanlægning og –regnskaber samt retningsgivende normer for husdyrholdets næringsstof behov.

I ansøgningen er der redegjort for følgende vedrørende BAT og management:

- Bedriftens medarbejdere uddannes løbende gennem kurser og efteruddannelse.
- Medarbejdere er orienteret om, at ejendommen er miljøgodkendt, og hvilket ansvar der dermed følger.
- I bedriftens driftsregnskab registreres forbrug af energi, indkøbt foder og handelsgødning.
- Indholdet af kvælstof og fosfor i gyllen beregnes.
- Rengøring i og omkring bygninger foretages jævnlige med henblik på at minimere risikoen for lugt og for at der ikke skal opstå uhygiejniske forhold.
- I forbindelse med indretningen af produktionsanlægget er der fokus på, at indretningen tager hensyn til en rationel drift, af hensyn til ressourceforbruget i driften og af hensyn til de daglige arbejdsgange.
- Driften af mælkeproduktionen efterlever Kvalitetsprogrammet Arlagården. Hovedpunkterne i Kvalitetsprogrammet er: Mælkens sammensætning, Fødevaresikkerhed, Dyrevelfærd og Miljøhensyn. Miljøhensyn indebærer bl.a. affaldshåndtering, opbevaring af døde dyr, opbevaring og anvendelse af kemikalier, samt den generelle orden på bedriften. Kvalitetsprogrammet kontrolleres hvert 3. år. Hele programmet kan ses på: http://www.ar-lafoods.dk/upload/global/publications/pdf/kvalitetsprogrammet-arlagarden_dk.pdf

Der stræbes efter at leve op til målene for godt landmandskab. Dette betyder bl.a.:

- At hjælpestoffer som gødning, plantebeskyttelsesmidler, medicin og energi bruges under hensyntagen til miljø og sundhed.
- At brugen af næringsstoffer optimeres på ejendomsniveau under hensyntagen til afgrødernes behov og det økonomiske afkast.
- At der sikres en høj udnyttelse af næringsstoffer ved udarbejdelse af mark- og gødningsplaner. Herved sikres, at tildeling af kunst- og husdyrgødning sker ud fra afgrødernes behov og næringsstofnorm på den enkelte mark, således der sker mindst muligt tab til det omgivende miljø. Endvidere laves der en årlig opgørelse i form af gødningsregnskaber over at forbruget gødning ikke er større end normerne foreskriver.

Esbjerg Kommune vurderer, at husdyrbruget med hensyn til management har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedst tilgængelige teknik. Der stilles i godkendelsen vilkår om, at der som minimum sker en årlig registrering af vand – og energiforbrug for at bibeholde og øge fokus på forbruget og muligheder for at reducere dette. Som tidligere nævnt under ovenstående afsnit om driftsforstyrrelser og uheld, stilles vilkår om, at der skal udarbejdes en beredskabsplan for husdyrbruget.

Forbrug af vand og energi

I henhold til BREF-dokumentet er det BAT at registrere vand og energiforbruget, at forebygge spild fra drikkevandsinstallationer og reparere evt. lækager, at anvende naturlig ventilation i videst muligt omfang, at optimere evt. ventilationssystem og at installere energibesparende belysning.

I ansøgningen er der redegjort for følgende vedrørende BAT og vand og energiforbrug:

Vand:

- Evt. lækager identificeres og repareres hurtigst muligt.
- Bedriftens drikkevandsinstallationer rengøres og efterses jævnligt med henblik på at undgå spild.
- Til kvæg anvendes drikkekar, som er udformet og placeret, så unødigt vandspild undgås.
- Vaskeautomat til malkeanlæg er forsynet med vandsparer.
- I forbindelse med rengøring iblødsættes staldene, for at mindske forbrug af vaskevand. Til rengøringen anvendes højtryksrensere.

I henhold til BREF dokumentet er det BAT at installere energibesparende belysning. Husdyrbruget angiver at have BAT som følger:

Energi:

- Elforbruget registreres månedligt. Dette giver fokus på forbruget, og muligheder for at reducere dette.
- Vakuumpumpen til malkeanlægget er frekvensstyret, hvilket reducerer både energiforbruget og støj niveauet.
- Systemet til opvarmning af vand til vask af køletank og malkeanlæg justeres, dels så vandet ikke opvarmes mere end nødvendigt, og dels så den opvarmede vandmængde passer til forbruget.
- Mælkekøleanlægget kontrolleres en gang om året af et autoriseret kølefirma, hvorved eventuelle finindstillinger foretages, dette kan give store energibesparelser.
- Logistikken i forbindelse med afhentning af foder til blandeanlæg, er indrettet så afstanden giver færrest muligt driftstimer, hvilket minimerer energiforbruget.
- Der anvendes dagslysstyrret lys i stalden, hvilket betyder, at lysstyrken i stalden reguleres i forhold til dagslyset.
- Staldene er med naturlig ventilation og der er derfor ikke energiforbrug til dette.

Esbjerg Kommune vurderer, at husdyrbruget med hensyn til vand- og energiforbrug har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedst tilgængelige teknik.

Som nævnt under management stilles der i godkendelsen vilkår om, at der minimum sker en årlig registrering af vand – og energiforbrug for at bibeholde og øge fokus på forbruget og muligheder for at reducere dette.

Udbringning af husdyrgødning

I henhold til BREF-dokumentet er det BAT at tilpasse den gødningsmængde, der skal spredes på marken til arealet og afgrødernes behov. Det er BAT at undgå at sprede gødningen, når marken er mættet med vand, er oversvømmet eller dækket af sne, samt at udsprede gødningen umiddelbart før afgrødernes maksimale vækst og næringsstofoptag forekommer.

Alle disse tiltag er implementeret i dansk lovgivning. Heraf kan nævnes harmonikrav samt bindende normer for den totale kvælstofanvendelse i marken samt krav til kvælstofudnyttelse. Der er endvidere krav om, at der skal planlægges samt føres

journal over gødningsudbringningen, hvilket foretages via mark- og gødningsplaner. Desuden er der fastsat specifikke regler for, hvornår og hvordan husdyrgødning må udbringes.

Samlet set vil den generelle regulering føre til, at udbringningen af husdyrgødning vil ske i overensstemmelse med BAT. Esbjerg Kommune vurderer således, at det ansøgte overholder BAT, og at det ikke er nødvendigt at stille skærpede krav til udbringning af husdyrgødning.

Samlet vurdering af anvendelse af "bedst tilgængelige teknik"

Samlet set vurderer Esbjerg Kommune, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknologi for alle de ovennævnte punkter. Det vurderes, at det som følge af BAT redegørelsen ikke er nødvendigt at skærpe det gældende beskyttelsesniveau.

I forbindelse med næste revurdering af miljøgodkendelsen vil der ske en vurdering af hvorvidt husdyrbruget fortsat opfylder kravene til anvendelse af "bedste tilgængelige teknik" og herunder en vurdering af behovet for renovering af staldene.

Ophør

Ved ophør af driften af husdyrbruget, vil det blive sikret, at de nødvendige foranstaltninger for at undgå forureningsfare foretages, og at stedet bringes tilbage i tilfredsstillende tilstand. Oplagret husdyrgødning, affald, maskiner og andet materiel vil blive bortskaffet. Gyllekanaler, gylletanke, møddingspladser vil blive rengjort, således at der ikke er fare for forurening med husdyrgødning og ensilagesaft.

Esbjerg Kommune vurderer, at disse tiltag er tilstrækkelige til at undgå forureningsfare og til at sikre, at ejendommen ikke vil blive et attraktivt levested for eksempelvis rotter. Endvidere vurderes det, at disse tiltag vil sikre, at ejendommen ikke kommer til at fremstå som et øde og forladt element i landskabet. Der stilles vilkår om, at husdyrbruget ved ophør skal træffe de nødvendige foranstaltninger for at undgå forureningsfare.

Alternative muligheder

I det ansøgte projekt udnyttes eksisterende bygninger mere optimalt, hvorved der skabes en bedre økonomi i produktionen. Alternativet til det ansøgte projekt er, at fortsætte med uændret drift, dette er ikke en rentabel løsning og den er derfor fravalgt.

Høring

I forbindelse med den 6 ugers offentlige høring er der ikke kommet bemærkninger til projektet.

Samlet vurdering

Esbjerg Kommune vurderer, at der kan meddeles godkendelse til det ansøgte da:

- Der er truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik,

- Husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne, samt
- Udvidelse og drift af husdyrbruget ikke medfører væsentlige virkninger på miljøet.

Bilag 1

Anmeldepligtige aktiviteter, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 19b:

1. Tilplantning med juletræer og skov, flerårige energiafgrøder, levende hegn og lignende i fuglebeskyttelsesområder.
2. Rydning af samt træartsskifte og plantning i løvskov.
3. Ændring i tilstanden af søer, heder, moser og lignende, strandenge, strandsumpe, ferske enge og overdrev, der ikke opfylder størrelseskravet i § 3.
4. Ændring i tilstanden af indlandssaltenge, kilder og væld samt vandløb, der ikke er udpeget efter § 3.
5. Opdyrkning af vedvarende græsarealer i fuglebeskyttelsesområder.
6. Opdyrkning, tilplantning og sandflugtsdæmpning på klitter.
7. Rydning af krat af havtorn, gråris og enebær samt skov af skovfyr på klitter.
8. Rydning af krat af enebær på overdrev, der ikke er omfattet af § 3.
9. Væsentlig ændring inden for kort tid i græsningsintensitet, herunder ophør medgræsning eller høslet.
10. Væsentlig ændring i anvendelsen af husdyrgødning, herunder ændret gødskning fra handelsgødning til husdyrgødning.
11. Etablering af anlæg, der er nødvendige for erhvervet, herunder veje.
12. Etablering af ikke-godkendelsespligtige virksomheder i områderne, der kan medføre betydelige forstyrrelser (eksempelvis støj).

Bilag 2

Esbjerg Kommune
Natur & Vandmiljø
Torvegade 74
6700 Esbjerg

Erhvervscenteret
Bytoften 2, 6800 Varde

20. oktober 2016

Att.: Annie Lillie

§ 45-udtalelse – Ølufvad Hovedvej 31, 6715 Esbjerg N

Varde Kommune har den 18. oktober 2016 fra Annie Lillie, Esbjerg Kommune, modtaget anmodning om en § 45-udtalelse vedrørende arealer beliggende i Varde Kommune, men omfattet af ansøgning miljøgodkendelse for ejendommen Ølufvad Hovedvej 31, 6715 Esbjerg N.

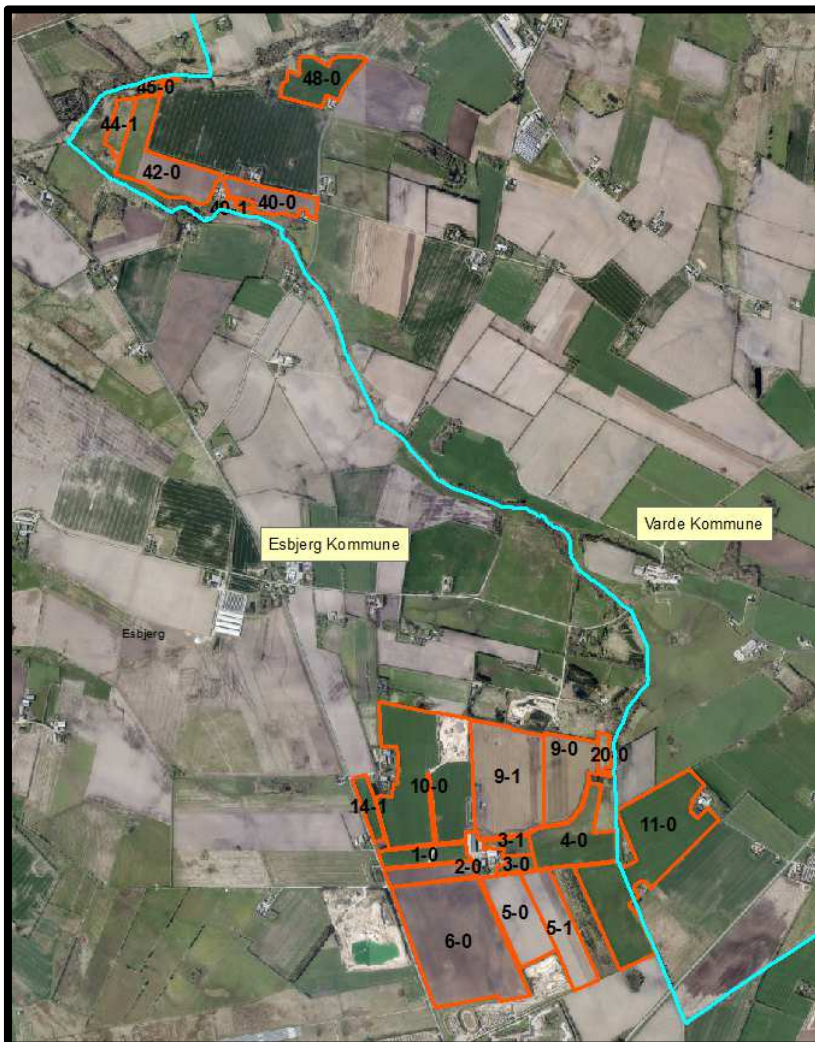
Konklusion:

Esbjerg Kommune skal i miljøgodkendelsen med vilkår sikre, at

1. det generelle beskyttelsesniveau vedrørende udvaskning af nitrat til overfladevand overholdes.
2. udvaskning af nitrat til overfladevand fra arealerne i Varde Kommune ikke overstiger udvaskningen fra et planteavlbrug uden tilførsel af husdyrgødning
3. det generelle beskyttelsesniveau for fosfor overholdes
4. § 3-områderne i mark 11-0 og 48-0 tages ud af ansøgningen, så de ikke indgår i udbringningsarealet.

Redegørelse:

Udbringingsarealerne i ansøgningen udgør i alt 143,79 ha. Heraf udgør arealerne beliggende i Varde Kommune i alt ca. 34,14 ha, og fordeler sig på 7 marker, se kort 1.

Kort 1. Udbringingsarealernes beliggenhed i forhold til kommunegrænsen

Ejerforhold

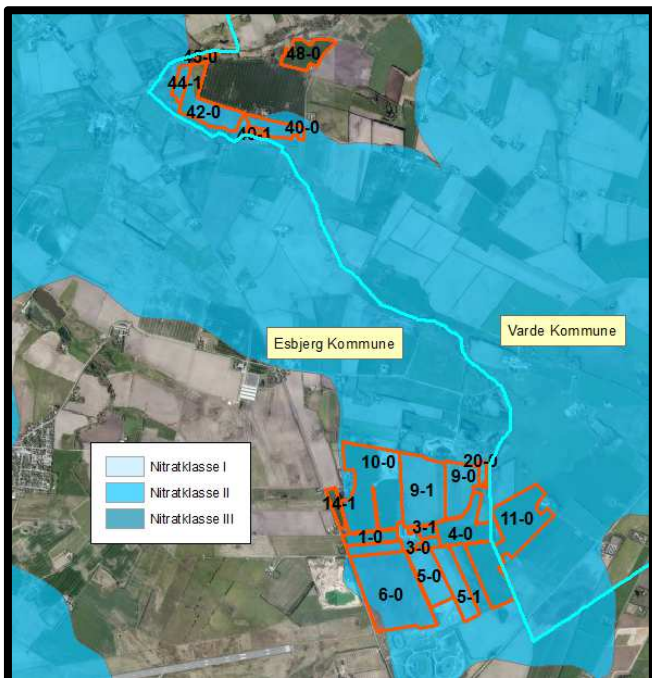
Ca. 32,22 ha af udbringingsarealerne i Varde Kommune er ejet af ansøger. Ca. 1,92 ha er ejet af Tingvejen 207, 6818 Årre.

Nitrat overfladevand

En del af arealerne i Varde Kommune er beliggende i nitratklasse II, mens andre ligger udenfor nitratklasse, se kort 2.

Esbjerg Kommune skal derfor ved vilkår i miljøgodkendelsen sikre sig at det generelle beskyttelsesniveau vedrørende udvaskning af nitrat til overfladevand overholdes.

Da udbringningsarealerne i Varde Kommune er beliggende i oplandet til Grådyb i Vadehavet, hvor dyretrykket siden 2007 har været stigende, skal Esbjerg Kommune med vilkår i miljøgodkendelsen sikre, at udvaskningen fra udbringningsarealerne i Varde Kommune ikke overstiger udvaskningen fra et planteavlssædskifte uden tilførsel af husdyrgødning.

Kort 2. Udbringningsarealernes beliggenhed i forhold til nitratklasser.

Nitrat grundvand

Ingen af udbringningsarealerne i Varde Kommune er beliggende i områder, som er udpeget som nitratfølsomt indvindingsområde.

Fosfor

Alle udbringningsarealerne i Varde Kommune ligger indenfor fosforfølsomt område.

4,45 ha af udbringningsarealerne er beliggende i lavbundsområde, se kort 3.

Kort 3. Udbringningsarealer beliggende i Varde Kommune i forhold til lavbundsområde.

Ingen af udbringningsarealerne beliggende i Varde Kommune er i ansøgningen angivet som drænede. Varde Kommune har ikke bevis for at nogle af markerne i Varde Kommune er drænede.

Varde Kommune ønsker, at Esbjerg Kommune i miljøgodkendelsen med vilkår sikrer, at det generelle beskyttelsesniveau for fosfor overholdes.

Internationale naturbeskyttelsesområder

Ingen af udbringningsarealerne i Varde Kommune er beliggende indenfor områder, som er udpeget som internationale naturbeskyttelsesområder, eller i nærheden af sådanne arealer.

Bilag IV-arter

Spidssnudet frø er almindeligt udbredt i Varde Kommune. For at sikre at frøens levesteder ikke bliver negativt påvirket af udbringning af husdyrgødning, stiller Varde Kommune vilkår om, at der skal etableres 2 m dyrkningsfrie bræmmer rundt om § 3-beskyttede søer. Der er ingen sådanne søer i udbringningsarealerne i Varde Kommune.

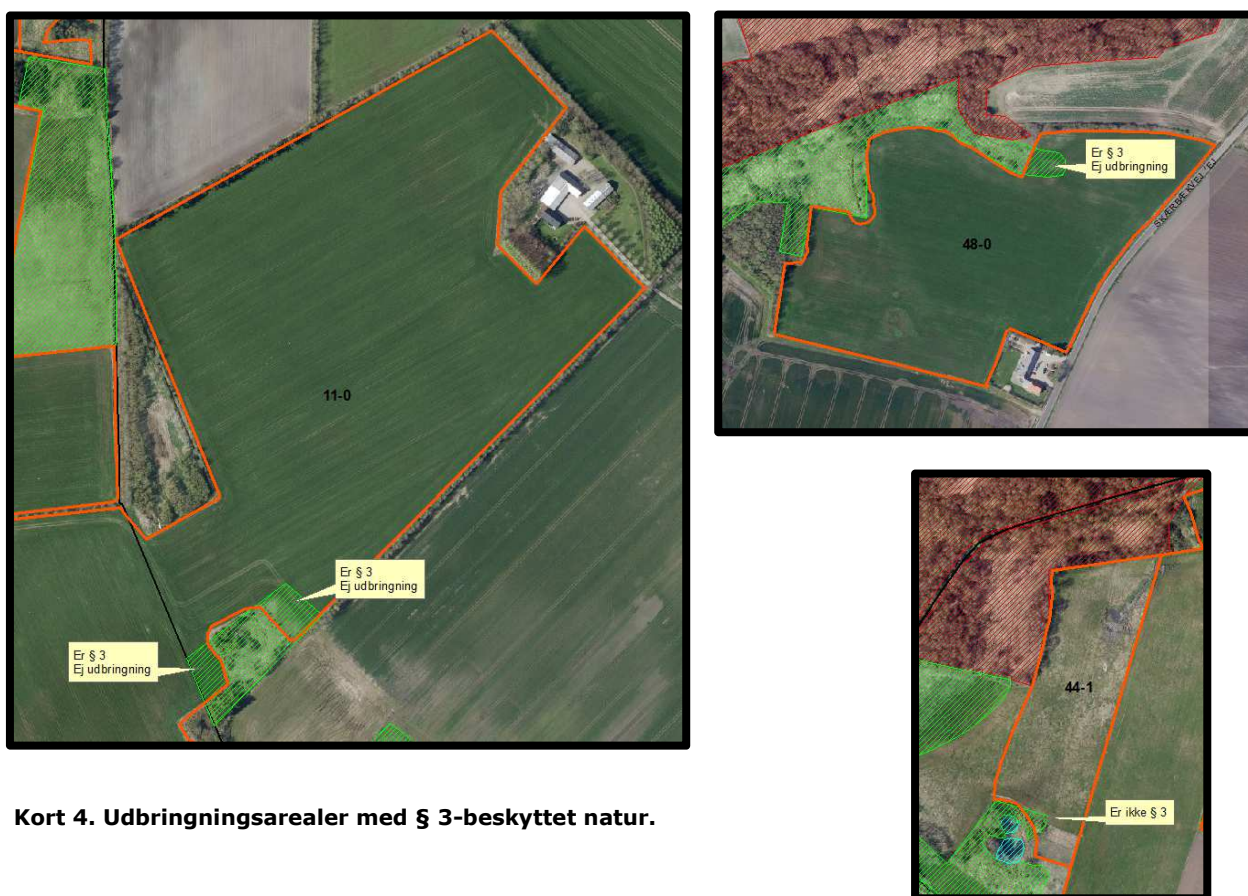
Birkemusen er optaget på habitatdirektivets bilag IV. Dette betyder, at Varde Kommune skal sikre artens levesteder i forbindelse med tilladelser og miljøgodkendelser. Der er ikke registreret nogen forekomst af birkemus i nærheden af udbringningsarealerne beliggende i Varde Kommune.

§ 7

Ingen af udbringningsarealerne i Varde Kommune er beliggende i umiddelbar nærhed af områder omfattet af § 7 i husdyrloven.

§ 3

I markerne 11-0, 44-1 og 48-0 er der mindre områder, der er registreret som beskyttede i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3, se kort 4.

Kort 4. Udbringningsarealer med § 3-beskyttet natur.

Varde Kommune har gennemgået arealerne, og konklusionen er, at § 3-området i mark 44-1 vurderes at være en fejlregistrering, og det vil blive tilrettet i GIS.

§ 3-områderne i mark 11-0 og 48-0 vurderes at være korrekt registreret som § 3-beskyttede, og områderne må ikke benyttes som udbringningsareal. Disse områder skal derfor tages ud af ansøgningen.

Fleere af arealerne beliggende i Varde Kommune grænser op til naturområder, som er beskyttede i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3. Varde Kommune vurderer, at de almindeligt gældende regler for udbringning af husdyrgødning er tilstrækkelige til at sikre, at naturområderne ikke påvirkes negativt som følge af ammoniakdeposition i forbindelse med udbringning af husdyrgødning.

Fredede områder

Ingen af udbringningsarealerne i Varde Kommune er beliggende indenfor, eller i umiddelbar nærhed af fredede områder.

Fortidsminder, sten- og jorddiger

Der er ikke registreret fredede fortidsminder i nær tilknytning til udbringningsarealerne i Varde Kommune.

Langs mark 11-0 er der registreret et beskyttet dige, se kort 5. Beskyttede diger må ikke ændres eller fjernes uden kommunens tilladelse.

Kort 5. Beskyttet dige.

Vandløb

Flere af arealerne beliggende i Varde Kommune grænser op til grøfter og vandløb. Der er ikke kraftig hældning ned mod disse vandløb. Varde Kommune vurderer at de almindeligt gældende regler for udbringning af husdyrgødning samt regler om bræmmer er tilstrækkelige til at sikre, at der ikke sker overfladisk afstrømning til vandløbene.

Hvis du har spørgsmål, eller har brug for flere oplysninger, er du velkommen til at kontakte mig.

Med venlig hilsen

Jørgen Enevoldsen
Miljømedarbejder

Bilag 3

Natura 2000-områder og det samlede udpegningsgrundlag for disse, samt de særligt beskyttede arter:

Udpegningsgrundlag - habitatområder

Habitatområde 78 Vadehavet med Ribe Å, Tved Å og Varde Å vest for Varde

Arter:

1095 Havlampret (*Petromyzon marinus*)

1096 Bæklampret (*Lampetra planeri*)

1099 Flodlampret (*Lampetra fluviatilis*)

1103 Stavsild (*Alosa fallax*)

1106 Laks (*Salmo salar*)

1113 *Snæbel (*Coregonus oxyrhynchus*)

1351 Marsvin (*Phocoena phocoena*)

1355 Odder (*Lutra lutra*)

1364 Gråsæl (*Halichoerus grypus*)

1365 Spættet sæl (*Phoca vitulina*)

Naturtyper:

1110 Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand

1130 Flodmundinger

1140 Mudder- og sandflader blottet ved ebbe

1150 * Kystlaguner og strandsøer

1160 Større lavvandede bugter og vige

1170 Rev

1310 Vegetation af kveller eller andre enårige strandplanter, der koloniserer mudder og sand

1320 Vadegræssamfund ¹⁾

1330 Strandenge

2110 Forstrand og begyndende klitdannelser

2120 Hvide klitter og vandremiler

2130 * Stabile kystklitter med urteagtig vegetation (grå klit og grønsværklit)

2140 * Kystklitter med dværgbuskvegetation (klithede)

2160 Kystklitter med havtorn

2170 Kystklitter med gråris

2180 Kystklitter med selvsåede bestande af hjemmehørende træarter

2190 Fugtige klitlavninger

2310 Indlandsklitter med lyng og visse

2330 Indlandsklitter med åbne græsarealer med sandskæg og hvene

3130 Ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredden

3140 Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger

3150 Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks

3160 Brunvandede søer og vandhuller

3260 Vandløb med vandplanter

4010 Våde dværgbusksamfund med klokkelyng

4030 Tørre dværgbusksamfund (heder)

6210 Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (* vigtige orkidélokalteter)

6230 * Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund

6410 Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop

7150 Plantesamfund med næbfrø, soldug eller ulvefod på vådt sand eller blottet tørv

7230 Riggær

9190 Stilkegeskove og -krat på mager sur bund

91D0 * Skovbevoksede tørvemoser

91E0 Elle- og askeskov ved vandløb, søer og væld

¹⁾ Vadegræs er indført (ca. 1930) til Danmark og er invasiv. Typen kræver derfor ikke beskyttelse

Habitatområde 239 Alslev Ådal

Arter:

1095 Havlampret (*Petromyzon marinus*)

1096 Bæklampret (*Lampetra planeri*)

1099 Flodlampret (*Lampetra fluviatilis*)

1106 Laks (*Salmo salar*)

1113 *Snæbel (*Coregonus oxyrhynchus*)

1355 Odder (*Lutra lutra*)

Naturtyper:

2310 Indlandsklitter med lyng og visse
 2320 Indlandsklitter med lyng og revling
 3130 Ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredden
 3150 Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks
 3160 Brunvandede søer og vandhuller
 3260 Vandløb med vandplanter
 4010 Våde dværgbusksamfund med klokkelyng
 4030 Tørre dværgbusksamfund (heder)
 6230 * Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund
 6410 Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop
 6430 Bræmmer med høje urter langs vandløb eller skyggende skovbryn
 7140 Hængesæk og andre kærsamfund dannet flydende i vand
 7220 * Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand
 7230 Rigkær

Udpegningsgrundlag - fuglebeskyttelsesområder:

Y=Ynglende i.h.t. DMU's database

T=Trækkende i.h.t. DMU's database

Kriterier (F1-F7, se www.blst.dk)

SPA 49 Engarealer ved Ho Bugt

Hedehøg	Y		F1
Engsnarre	Y		F1
Klyde		T	F2, F4
Blåhals	Y		F1

SPA 51, Ribe Holme og enge med Kongeåens udløb

Rørdrum	Y		F3
Hvid stork	Y		F1
Rørhøg	Y		F3
Hedehøg	Y		F1
Sorthovedet måge	Y		
Bramgås		T	
Plettet rørvagtel	Y		F1
Engsnarre	Y		F1
Klyde	Y		F1
Hjejle		T	F2, F4
Brushane	Y		F1
Mosehornugle	Y		F1
Blåhals	Y		F1
Kortnæbbet gås		T	F4

SPA 52 Mandø

Rørhøg	Y		F3
Klyde	Y		F1
Brushane	Y		F3
Sandterne	Y		F1
Fjordterne	Y		F1
Havterne	Y		F1
Mosehornugle	Y		F5
Bramgås		T	
Vandrefalk		T	
Mørkbuget knortegås		T	F5

SPA 53 Fanø

Rørdrum	Y		F1
Engryle	Y		
Rørhøg	Y		F3
Klyde	Y		F3
Hvidbrystet præstekrave	Y		F1
Sandterne	Y		F1
Havterne	Y		F1
Dværgterne	Y		F1

Sandløber		T	
Vandrefalk		T	
Lysbuget knortegås		T	F4
<i>SPA 55 Skallingen og Langli</i>			
Klyde	Y		F1
Sandterne	Y		F1
Splitterne	Y		F1
Fjordterne	Y		F3
Havterne	Y		F1
Dværgterne	Y		F1
Mørkbuget knortegås		T	F5
Pibeand		T	F7
<i>SPA 57 Vadehavet</i>			
Bramgås		T	F2, F4
Klyde	Y	T	F1, F2, F4
Hvidbrystet præstekrave	Y	Tn	F1, F2
Hjejle		T	F2, F4
Mosehornugle	Y		
Blåhals	Y		
Lille kobbersneppe		T	F2, F4
Dværgmåge		Tn	F2, F5
Sandterne	Y		F1
Splitterne	Y		F1
Fjordterne	Y		F1
Havterne	Y		F1
Dværgterne	Y		F1
Mørkbuget knortegås		T	F4
Lysbuget knortegås		T	F4
Gravand		T	F4
Pibeand		T	F4
Krikand		T	F4
Spidsand		T	F4
Skeand		T	F4
Ederfugl		T	F4
Sortand		T	F4, F7
Strandhjejle		T	F4
Strandskade		T	F4
Stor regnspejle		T	F4
Rødben		T	F4
Hvidklire		T	F4
Islandsk ryle		T	F4
Havørn		T	
Blå kærhøg		T	
Vandrefalk		T	
Kortnæbbet gås		T	
Grågås		T	
Sandløber		T	F4
<i>SPA 67, Ballum og Husum Enge og Kamper Strandenge</i>			
Sangsvane		T	F2
Bramgås		T	F2, F4
Hedehøg	Y		F1
Engsnarre	Y		F1
Hjejle		T	F1
Brushane	Y		F3
Mosehornugle	Y		F3
Blåhals	Y		F1
Kortnæbbet gås		T	F4
Bilag IV-arter:			
Fortegnelse over i Danmark nuværende naturligt hjemmehørende arter omfattet af habitatdirektivets bilag IV (evt. blot som strejfgæster, markeret med " "):			

Dyrearter

Pattedyr

Alle arter af småflagermus (*Microchiroptera* spp.)
Hasselmus (*Muscardinus avellanarius*)
Birkemus (*betulina*)
Odder (*Lutra lutra*)
Marsvin (*Phocoena phocoena*)
Alle andre arter af hvaler (*Cetacea* spp.)

Krybdyr

Læderskildpadde (*Dermochelys coriacea*)
Uægte karette (*Caretta caretta*)"
Bastardskildpadde (*Lepidochelys kempii*)"
Europæisk sumpskildpadde (*Emys orbicularis*)
Markfirben (*Lacerta agilis*)

Padder

Stor vandsalamander (*Triturus cristatus*)
Klokkefrø (*Bombina bombina*)
Løgfrø (*Pelobates fuscus*)
Løvfør (*Hyla arborea*)
Spidssnudet frø (*Rana arvalis*)
Springfrø (*Rana dalmatina*)
Strandtudse (*Bufo calamita*)
Grønbroget tudse (*Bufo viridis*)

Fisk

Snæbel (*Coregonus oxyrhynchus*)

Insekter

Bred vandkalv (*Dytiscus latissimus*)
Lys skivevandkalv (*Graphoderus bilineatus*)
Eremit (*Osmoderma eremit*)
Sortplettet blåfugl (*Maculinea arion*)
Grøn mosaikguldsmed (*Aeshna viridis*)
Stor kærguldsmed (*Leucorrhinia pectoralis*)
Grøn kølleguldsmed (*Ophiogomphus cecilia*)

Bløddyr

Tykskallet Malermusling (*Unio crassus*)

Planter

Enkelt månerude (*Botrychium simplex*)
Vandranke (*Luronium natans*)
Liden Najade (*Najas flexilis*)
Fruesco (*Cypripedium calceolus*)
Mygblomst (*Liparis loeselii*)
Gul stenbræk (*Saxifraga hirculus*)
Krybende sumpskærm (*Helosciadium repens* (= *Apium repens*))

Produktion: Esbjerg Kommune
Foto: Torben Meyer

Esbjerg
Kommune

Torvegade 74, 6700 Esbjerg
Tlf: 7616 1616 - Fax: 7616 0969
miljo@esbjergkommune.dk
www.esbjergkommune.dk